12

2005

ročník 57

40 Kč

čtenář

MĚSÍČNÍK PRO KNIHOVNY

čtenář

obsah

382 Financování komunitních projektů/ Jana Krbová

387 Úroveň počítačové gramotnosti pracovníků knihoven v roce 2004/ Vít Richter

391 KRONIKA
Úvaha nad 120 lety veřejného knihovnictví v Českých Budějovicích/ Květa Cempírková

392 Knihovny a veřejný internet/ Jaroslav Winter

393 Regionální funkce knihoven. Zpráva ze semináře/ Hana Jirkalová

394 S novou budovou VKOL a malým ohlédnutím do historie/ Hana Študentová

397 ZE ZAHRANIČÍ
Projekt KIS3G a cesta ke Slovenské knihovně – 3/ Dušan Katuščák

400 AKTUALITY
z 11. zasedání Ústřední knihovnické rady ČR/ Lea Prchalová

401 Digitální projekty a programy v České republice a v angloamerické oblasti – 6/ Vesna Škodová

403 Vybrané překlady ze španělské a hispanoamerické literatury za rok 2004 – 1/ Helena Zbudilová

405 KDYŽ SE ŘEKNE KNIHOVNA...
Josef Veselý/ Jan Meier

406 Z KNIHOVEN...

408 RECENZE

409 SYLVA ŠIMSOVÁ ODPOVÍDÁ Z ANGLIE

410 ZE SVĚTA

411 NOVINKY Z FONDU KNIHOVNY KNIHOVNICKÉ LITERATURY NK ČR

412 KNIHOVNY V TISKU

JMENNÝ REJSTŘÍK

NA OBÁLCE Vědecká knihovna v Olomouci

12 < 2005 < ročník 57

měsíčník pro knihovny

Vydává:
Středočeská vědecká knihovna v Kladně,
ul. Generála Klapálka 1641, 272 01 Kladno
v Nakladatelství a vydavatelství Academia

Evid. č. časopisu MK ČR E 485
ISSN 0011-2321
Šéfredaktorka: Hana Jirkalová
Redaktorka: Olga Vašková
Grafická úprava a sazba: Kateřina Bobková
Redakce a inzerce: Legerova 61, 120 00 Praha 2,
tel.: 224 941 159, 224 941 976, l. 226, 264,
e-mail: ctenar@academia.cz

Redakční rada:
PhDr. Jiřina Bínová (předsedkyně),
Ing. Aleš Brožek, Mgr. Jan Helcelet, Ing. Jan Kaňka,
PhDr. Šárka Kašpárková, PhDr. Ladislav Kurka,
PhDr. Jan Meier, Mgr. Petra Miturová,
Mgr. Alena Otrubová, Mgr. Jan Pěta,
PaeDr. Vladislav Raška, PhDr. Vít Richter,
PhDr. Vladimíra Švorcová, PhDr. Eva Žáková

Tisk: Serifa, Jinonická 80, 158 00 Praha 5

Distribuce:
Objednávky na předplatné přijímá firma
ALL PRODUCTION, P.O. BOX 732, 111 21 Praha 1.
Call centrum:
tel.: 234 092 851, fax: 234 082 813
e-mail: predplatne@predplatne.cz
Rozšiřují též společnosti holdingu
PNS a.s. – drobný prodej.
Podávání novinových zásilek povoleno
Ředitelstvím poštovní přepravy Praha
čj. 1371/1994 ze dne 20. 6. 1994
Podávání novinových zásilek bylo povoleno
Českou poštou, s.p. OZSeČ Ústí nad Labem,
dne 21. 1. 1998, j.zn. P-327/98
Předplatné pro Slovensko: L.K. PERMANENT, s.r.o.,
P.O. BOX 4, 834 14 Bratislava 34,
tel.: 004217/444 537 11, fax: 004217/443 733 11
Cena jednoho čísla 60 Sk, roční předplatné 660 Sk,
roční předplatné 440 Kč

Časopis vychází s podporou dotace
z programu MK ČR Knihovna 21. století

Vydavatel si vyhrazuje právo zveřejnit
publikované materiály i na internetu.

Číslo odevzdáno k tisku 5. 12. 2005
Nevyžádané rukopisy se nevracejí.

FROM THE CONTENTS

- Financing community projects *(Jana Krbová)* **/382**
- Computer literacy among library staff in 2004 *(Vít Richter)* **/387**
- Chronicle: 120 years of public librarianship in České Budějovice *(Květa Cempírková)* **/391**
- Libraries and public access to the internet *(Jaroslav Winter)* **/392**
- Regional library services in 2005 – seminar report *(Hana Jirkalová)* **/393**
- The new Olomouc Research Library building and a brief look back at its history *(Hana Študentová)* **/394**
- From abroad: The KIS3G Project and the road to the Slovak digital library – 3 *(Dušan Katuščák)* **/397**
- Central Libraries Council: Latest from 11th meeting *(Lea Prchalová)* **/400**
- Digital projects and programmes in the Czech Republic and the Anglo-American sphere – 6 *(Vesna Škodová)* **/401**
- Selected translations from Spanish and Hispanic American literature for 2004 – 1 *(Helena Zbudilová)* **/403**
- From the libraries **/406**
- Regular features
- Index of names for 2005, Volume 57

AUS DEM INHALT

- Finanzierung der Kommunitätsprojekte *(Jana Krbová)* **/382**
- Niveau des rechnerischen Kenntnisses von Lesen und Schreiben der Beschäftigten in Bibliotheken im Jahre 2004 *(Vít Richter)* **/387**
- Chronik: Erwägung über 120 Jahre des öffentlichen Bibliothekswesens in České Budějovice *(Květa Cempírková)* **/391**
- Bibliotheken und das öffentliche Internet *(Jaroslav Winter)* **/392**
- Regionalfunktion der Bibliotheken im Jahre 2005. Bericht aus dem Seminar *(Hana Jirkalová)* **/393**
- Neues Gebäude der Wissenschaftsbibliothek in Olomouc und kleiner Rückblick in die Historie *(Hana Študentová)* **/394**
- Projekt KIS3G und der Weg zur Slowakischer Bibliothek – 3 *(Dušan Katuščák)* **/397**
- Bibliothekarischer Zentralrat: Aktualitäten aus der 11. Sitzung *(Lea Prchalová)* **/400**
- Digitalprojekte und -programme in der TchR und in der angloamerikanischen Region – 6 *(Vesna Škodová)* **/401**
- Erlesene Übersetzungen aus der spanischen und hispanoamerikanischen Literatur für das Jahr 2004 *(Helena Zbudilová)* **/403**
- Aus den Bibliotheken **/406**
- Regelmässige Spalten
- Namenregister 2005

ÚVODNÍK

> JANA KRBOVÁ (krbova@fm.vse.cz)

FINANCOVÁNÍ KOMUNITNÍCH PROJEKTŮ

Komunitní projekty lze definovat z charakteristických rysů komunitního přístupu,[1] který zahrnuje identifikaci problémových témat a jejich řešení na základě znalosti stavu a potřeb dané lokality (komunity). Je tedy chápán jako přístup, v jehož rámci jsou v dané oblasti (komunitě) zapojeni do veřejně prospěšných projektů různí aktéři. To znamená, že prostřednictvím komunitních projektů dochází k šíření hodnot otevřené společnosti, rozvíjí se zájem a zaujetí lidí, otevírají se jim nová hlediska a pomáhají se uvádět věci do pohybu. Tento stručný výčet charakteristik odlišuje komunitní projekty od ostatních.

Pro financování komunitních projektů je důležité rozlišovat různé zdroje a podle toho zvolit i správnou strategii jejich získávání. Nejvýznamnější zdroje se nacházejí přímo v dané lokalitě (komunitě). K jejich získání existuje několik způsobů, jako jsou fundraisingové akce, komunitní filantropie a sponzoring. Další zdroj finančních prostředků pro komunitní projekty se vyskytuje v různých výdajových programech subjektů veřejné správy, ale i nestátních neziskových organizací (nadace a nadační fondy). Každý tento způsob se vyznačuje specifickými rysy, což si zasluhuje alespoň stručné seznámení.

Fundraisingové akce

se snaží využívat místní zdroje (přímo v daném městě nebo obci či regionu). Vedle mnoha obecných pravidel[2] pro fundraisingovou činnost je asi nejdůležitější přemýšlet o tom, co si potenciální dárce myslí, jaké je jeho přesvědčení, zájmy, názory, co má a nemá rád. Je to cesta, jak se k dárci přiblížit, jak s ním komunikovat a jak ho „vtáhnout" do komunitní činnosti. Pokud se to podaří, tak je zpola vyhráno. Obrovskou výhodou fundraisingové akce je, že lze prezentovat neziskovou organizaci a její činnost, a tím seznámit potenciální dárce s cíli a záměry.

Komunitní filantropie

je založena na principu dobročinné pomoci sociálně slabým a potřebným. Kromě možnosti získání finančních prostředků se vyznačuje další výhodou, a tou je možnost získat potenciální dárce i jako dobrovolníky pro další činnost. Podmínkou je, aby se nadchli pro daný cíl a záměr. Přístup v oslovování potenciálních filantropů je zcela odlišný od výše popsaného způsobu. Je založen na vyhledávání a identifikování jedinců se sociálním cítěním.Výhodou obou popsaných způsobů je to, že nevyžadují žádné nebo jen velmi malé finanční vklady.

Rozdíl mezi fundraisingem a filantropií lze spatřovat v tom, že v prvním případě nejde pouze o vyhledávání osob se sociálním cítění, protože „dárce" mnohdy uspokojuje pouze své vlastní potřeby (zviditelnění se) nebo pocity, kdežto v případě komunitní filantropie se vždy jedná o osoby se silným sociálním cítěním.

Sponzoring

je specifický způsob poskytování prostředků na činnost nestátních neziskových organizací. Vyznačuje se vždy nějakou protislužbou, ať už uvedením loga nebo prezentací výrobků dárce. Není tedy založen pouze na principu jednostranného dávání. Obecným problémem je, že potenciální sponzoři si vybírají k podpoře takové aktivity, které budou pro ně prospěšné, např. tím, že jejich prostřednictvím osloví vybranou cílovou skupinu spotřebitelů.

Programové financování

je dalším možným zdrojem financování komunitních projektů. Veřejné finance jsou fiskálním nástrojem v rukou subjektů veřejné správy,[3] který využívají k realizaci záměrů, priorit a opatření souvisejících s fiskálními funkcemi. Vedle termínu *veřejné finance* se stále častěji využívá i pojmu *veřejný výdajový program*, kdy prostřednictvím programového financování dochází k dosahování formulovaných cílů.

Podstatou programového financování je to, že na základě definovaných priorit rozvoje jsou vytvářeny a realizovány programy, jejichž prostřednictvím dochází k poskytování prostředků jednotlivým subjektům na základě předem stanovených kritérií a které podporující iniciativu jednotlivých subjektů, jež se chtějí programu účastnit. Veřejné výdajové programy tedy alokují veřejné finanční prostředky na předem určené cíle. Jedním z možných cílů může být i snaha o vyřešení různých regionálních problémů (např. volnočasové aktivity, ochrana životního prostředí). Na jejich řešení se podílí celá řada veřejných výdajových programů, které jsou organizovány na mezinárodní úrovni (programy EU), národní úrovni (vládní programy) i na úrovni samospráv (obce a kraje).[4]

Z důvodu rozšiřování spektra vládních aktivit a v důsledku objektivních příčin (sociální nerovnosti) vyvstává vedle institucionálního financování i nutnost podpory výdajových programů a konkrétních projektů. Tyto nové ekonomické kategorie,[5] které se vedle pojmu *veřejné výdaje* začaly používat, nabývají v posledních letech na významu i v oblasti financování komunitních projektů a podpory činnosti nevládních neziskových organizací.

Veřejné výdajové programy a projekty tedy neznamenají pouze přesun finančních prostředků. Jsou založeny na realizaci konkrétních cílů, jimiž jsou buď výroba statků, nebo poskytování služeb, napravování nerovných podmínek či nespravedlností vůči určitým skupinám obyvatelstva, rozšiřování určitých ekonomických aktivit či odvětví a podpora investičních záměrů.

Na centrální úrovni jde především o oblast státní dotační politiky vůči nestátním neziskovým organizacím schválené vládním usnesením č. 597/2003 a ta je východiskem pro konkrétní dotační programy jednotlivých ministerstev. V procesu decentralizace kompetencí a finančních prostředků dochází v současnosti i k rozvoji dotačních a grantových programů na úrovni krajů, což je výrazným posílením pro financování komunitních projektů. Pro potřeby neziskových organizací vydala Rada vlády pro nestátní neziskové organizace *(http://wtd.vlada.cz/pages/rvk_rnno.htm)* publikaci *Informace o poskytování dotací nestátním neziskovým organizacím pro rok 2004 z vybraných veřejných rozpočtů*[6] obsahující informace o finančních zdrojích z veřejných rozpočtů.

Významným zdrojem pro neziskové organizace jsou i předstrukturální a Strukturální fondy EU. Jednou z publikací je *Průvodce fondy EU otevřenými pro ČR – jak požádat o financování svého projektu.*[7]

Při realizaci komunitních projektů je velmi důležité partnerství neziskových organizací a subjektů veřejné správy. Neziskové organizace totiž nedisponují zálohovým a dlouhodobým provozním kapitálem, který by mohly použít na spolufinancování (princip doplňkovosti) projektů, který je při čerpání dotací ze strukturálních fondů běžný.

Granty

K dalšímu způsobu, jak získat finanční prostředky na komunitní projekty patří granty. Grant je považován za finanční podporu, jejímž poskytovatelem mohou být subjekty veřejné správy (veřejné rozpočty), ale i nadace a nadační fondy.

V České republice existuje celá řada nadací a nadačních fondů, které jsou založeny za účelem podporovat činnost neziskových organizací v ČR. Jejich posláním je především poskytovat granty (nadační příspěvky) na základě jasných a jednoznačných kritérií odpovídajících konkrétnímu grantovému programu. Nejčastěji je využívána **reaktivní forma** grantů, kdy nadace vyhlásí program a očekává, že se do něj přihlásí žadatelé. Jiný běžně užívaný způsob vypisování grantů je tzv. **pro-aktivní**, kdy nadace vytvoří program a sama vyhledává potenciální zájemce (příjemce) grantu.

Některé nadace přistoupily nově k tzv. **otevřenému vypisování grantů**, kdy jde o veřejné oznámení otevření určitého typu fondu a současně výzva pro potenciální příjemce, aby posílali své žádosti o příspěvek do nadace k posouzení (např. výtěžek z plesu, charitativní akce apod.).

Společným rysem programového financování a vypisování grantů je, že musí být předložena žádost. Ta by měla mít podobu písemně vypracovaného projektu, jenž musí obecně obsahovat tyto náležitosti:

- název projektu;
- údaje o řešiteli a informace o organizaci předkládající projekt;
- popis současného stavu řešené problematiky;
- charakteristiku navrhovaného řešení;
- hlavní a dílčí cíle projektu s předpokládanými výsledky a výstupy;
- podrobný realizační plán a časový harmonogram;
- plán monitorování a hodnocení projektu;
- plánovaný další vývoj řešené problematiky po skončení projektu;
- rozpočet projektu.

Od prvně jmenovaných způsobů získávání finančních prostředků se programové financování a vypisování grantů odlišuje tím, že finanční prostředky jsou ze strany poskytovatelů nabízeny. Podpořeny jsou však pouze takové projekty, které uspějí při výběru. Jednou z výhod je to, že se nemusí jednat o zdroje, které se nacházejí v dané lokalitě (komunitě). Nevýhodou naopak může být skutečnost, že jejich poskytování je svázáno přísnými pravidly, která vyžadují mnohdy velmi náročnou práci a téměř vždy i vysoké náklady na zpracování projektů, ale i na hodnocení přínosů a užitků.

Velkým pozitivem grantového a programového financování je, že přispívá (může vést) k soutěživosti mezi organizacemi, a tím ke zvýšení efektivnosti jejich činnosti, ale také k zapojení soukromých prostředků a jejich vynakládání na veřejné účely.

Základní rozdíly mezi popsanými jednotlivými způsoby získávání finančních prostředků ilustruje následující tabulka.

Tab. č. 1 Formy získávání finančních prostředků

	Fundraisingové akce	Komunitní filantropie	Sponzoring	Programové financování	Granty
Zdroje se nacházejí v dané lokalitě	ano	ano	ano	nemusí být jenom v lokalitě	nemusí být jenom v lokalitě
Jsou zdroje nabízeny potenciálním poskytovatelem	ne	ano i ne	někdy ano	ano	ano
Náklady na jejich získání jsou	nízké nebo žádné	nízké nebo žádné	nízké nebo žádné	zpravidla vysoké	zpravidla vysoké
Je dána podmínka spolufinancování	ne	ne	ne	zpravidla ano	zpravidla ano
Na čem záleží jejich získání	počet podnikatelů a podniků v dané lokalitě	na počtu filantropů v dané komunitě	počet podnikatelů a podniků v dané lokalitě	počet vypsaných programů, kvalita projektu	počet vypsaných programů, kvalita projektu

Pokud jde o formu podpory, ta může mít více podob, např. finanční, věcnou, osobní pomoc, úvěry, záruky apod. Stručně jsou jednotlivé druhy podpory uvedeny v následující tabulce.

Tab. č. 2 Formy podpory

Forma podpory	Fundraisingové akce	Komunitní filantropie	Sponzoring	Programové financování	Granty
Finanční	✔	✔	✔	✔	✔
Věcná	✔	✔	✔		
Záruka				✔	
Dobrovolnictví		✔			
Úvěr				✔	

V každém případě nejde pouze o jeden zdroj, ale ve většině případů o kombinaci všech tří základních zdrojů finančních prostředků. V některých případech je vzájemné doplňování dokonce i žádoucí.

K nejvýznamnějším zdrojům finanční podpory komunitních projektů lze v současné době řadit programové financování z veřejných prostředků, které by mělo být realizováno minimálně ve dvou rovinách. Jednak existují programy rozvoje krajů, které mohou být zacíleny i na podporu rozvoje činností nestátních neziskových organizací. Z prováděného výzkumu[9] v roce 2003 vyplynulo několik závažných závěrů, které se mohou stát inspirací pro budoucí rozvoj spolupráce těchto sektorů na všech vládních úrovních. Velmi pozitivně lze hodnotit např. partnerský vztah Libereckého kraje s nestátními neziskovými organizacemi svého územního obvodu. Ten uzavřel s Asociací nestátních neziskových organizací Libereckého kraje *Dohodu o spolupráci*, jejímž předmětem je mimo jiné vzájemná podpora při naplňování *Strategie rozvoje Libereckého kraje* a *Programu rozvoje kraje*.

Ve druhé rovině spolupráce veřejné správy a NNO jde již o způsob finanční pomoci. Na centrální úrovni je realizována prostřednictvím rozpočtů jednotlivých ministerstev a státních fondů, na úrovni krajů a obcí je vyvíjena snaha vytvářet v rámci omezených finančních a rozpočtových možností podmínky pro činnost NNO.

Financování komunitních projektů by mělo být vícezdrojové. To klade na finanční management NNO vysoké nároky, protože jde o skloubení několika způsobů získávání těchto zdrojů. Přitom každý vyžaduje zcela specifické nároky a postupy. U všech způsobů získávání finančních prostředků je důležité mít zpracovaný kvalitní záměr. V případě fundraisingu a filantropie jde vždy o to, přesvědčit budoucí poskytovatele pomoci o potřebnosti projektu. Naproti tomu při získávání sponzorů musí být naše aktivity natolik zajímavé, aby budoucí sponzor měl zájem se při takových akcích prezentovat a propagovat své výrobky.

Nejnáročnější z hlediska času, financí a lidských zdrojů se jeví programové financování a granty. Ty vyžadují vypracování nejen kvalitního projektu, ale mnohdy i např. vypracování studie proveditelnosti a zpracování analýzy přínosu realizovaného projektu. U projektů financovaných ze strukturálních fondů vyvstává dokonce i potřeba předfinancování a zpětného proplácení projektových nákladů.

Nestátní neziskové organizace nejsou založeny za účelem dosahování zisků. Proto nedisponují zálohovým a dlouhodobým provozním kapitálem, který by mohly použít na financování, lépe řečeno spolufinancování a zálohové platby. Většina jejich příjmů je určena na financování podobných projektů a z nich nemohou podporovat jiné aktivity, než ty, k nimž jsou určeny a ani nemohou vytvářet rezervní zdroje. Proto vyvstává otázka, která je pro mnoho NNO zásadní: jak řešit např. otázku předfinancování nebo dokonce zpětného proplácení nákladů.

- Inspirací pro řešení problematiky může být příklad z Velké Británie, kde neziskové organizace, které uspějí v programovém nebo grantovém řízení, dostanou např. 30 % celkové hodnoty projektu okamžitě (od té instituce, která programový nebo grantový mechanismus spravuje) a o další splátky žádají čtvrtletně na základě předložených účtů na dosud vydané částky (financuje se z oněch 30 %). Projekt je ukončován po dosažení 80 % celkových nákladů a organizace musí předložit vyúčtování. Pokud je vše v pořádku, dostane doplaceno zbylých 20 %.[10]
- Jinou možností je partnerství nestátního neziskového sektoru s veřejnou správou na principu vytváření společných projektů, které budou mít příznivý dopad na kvalitu života v jejich regionu.
- Partnerství NNO s veřejnou správou může být založeno i na konkrétní finanční pomoci. Například mohou vyčlenit části rozpočtu pro účely spolufinancování projektů NNO. V případě úspěchu projektu bude mít přínos pro jejich obvod a může přinést zlepšení kvality života. Tyto snahy jsou podporovány i doporučením Rady vlády pro nestátní neziskové organizace.[11]
- Další cestou je vytváření partnerství se soukromým sektorem (nalezení strategického partnera). Cílem je získat soukromoprávní fyzické a právnické osoby, které mají zájem vstoupit jednak do tvorby projektů (využití praxe projektových manažerů), ale i do jejich realizace (pomoc se spolufinancováním a se zálohovým placením projektových nákladů).

Z hlediska budoucího vývoje a rozvoje nestátního neziskového sektoru se jeví významné především partnerství s veřejnou správou.

Tento příspěvek vznikl při řešení grantu podpořeného Vzdělávací nadací Jana Husa a zazněl na konferenci Knihovny v pavučině spolupráce

LITERATURA:

- David Sip, D., Jindrová, P., Komunitní organizování na Slovensku.
- Hamerníková, B., Financování ve veřejném a neziskovém nestátním sektoru, Eurolex Bohemia Praha 2000.
- Spolupráce NNO a veřejné správy na tvorbě krajských rozvojových dokumentů případně dalších dokumentů relevantních pro EU, Centrum pro komunitní práci, 2003

ODKAZY:

1 Komunitní přístup definuje Program CPI (Community Partnership Support Initiative)
2 Ledvinová, J., Pešta, K., Základy fundraisingu, Praha 1996
3 Hamerníková, B., Financování ve veřejném a neziskovém nestátním sektoru, Eurolex Bohemia Praha 2000, s. 55
4 Krbová, J., Aktuální problémy programového financování krajů v ČR, mezinárodní vědecký seminář Aktuálne otázky verejných financií 2004, konaný dne 4. 5. 2004 v Podbanském, SR
5 Hamerníková, B., Veřejné finance – učebnice, Eurolex Bohemia Praha 1999.
6 Informace o poskytování dotací nestátním neziskovým organizacím pro rok 2004 z vybraných veřejných rozpočtů – vydala Rada vlády pro nestátní neziskové organizace, *http://wtd.vlada.cz/files/rvk/rnno/dotace_2004.pdf*
7 Průvodce fondy EU otevřenými pro ČR – jak požádat o financování svého projektu, delegace Evropské komise v ČR, únor 2002 – *http://www.ngo-eu.cz/zobraz_aktualita.asp?id=135*
8 Centrum pro komunitní práci provádělo výzkum spolupráce NNO a veřejné správy na tvorbě krajských rozvojových dokumentů případně dalších dokumentů relevantních pro EU (2003).
9 *http://www.ngo-eu.cz/zobraz_aktualita.asp?id=135*
10 zdroj: otevřený dopis PhDr. P. Mareše (místopředseda Vlády ČR a předseda Rady vlády pro NNO) ze dne 19. 6. 2003

SERVIS ČTENÁŘE

Ministerstvo kultury – odbor umění, knihoven a kinematografie vyhlašuje výběrové řízení pro rok 2006

na poskytnutí dotací knihovnám evidovaným dle zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), ve znění zákona č. 1/2005 Sb., a občanským sdružením založeným dle zákona č. 83/1990 Sb., jejichž hlavním účelem je knihovnická a informační činnost či jejich podpora

na nekomerční projekty z oblasti knihoven.

1) Program: Veřejné informační služby knihoven – VISK

(**VISK 2** – Mimoškolní vzdělávání pracovníků knihoven v oblasti ICT, **VISK 3** – Informační centra knihoven, **a národní programy VISK 5** – RETROKON, **VISK 6** – Memoriae Mundi Series Bohemica, **VISK 7** – Kramerius, **VISK 8** – Informační zdroje a Jednotná informační brána, **VISK 9** – CASLIN a Národní autority ČR)

2) Grant: Knihovna 21. století – K21

(podpora práce s národnostními menšinami, podpora všeobecné dostupnosti knihovnických služeb pro občany se zdravotním postižením, kulturní, výchovná a vzdělávací činnost, ochrana knihovního fondu před nepříznivými vlivy prostředí)

Přihlášky a stanovené podmínky si vyzvedněte na adrese: **Ministerstvo kultury, odbor umění, knihoven a kinematografie, P.B. 74, Maltézské náměstí 1, 118 11 Praha 1- Malá Strana, http://www.mkcr.cz**
VISK též na: **http://visk.nkp.cz/**
Knihovna 21. století též na: **http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=02_Knihovna21.htm**

UZÁVĚRKA: 10. ledna 2006

Bližší informace: **Mgr. Petra Miturová – tel.: 257 085 216 (VISK 2, 5, 6, 7, 8 a 9)**
Stanislava Firstová – tel.: 257 085 357 (VISK 3 a K21), PhDr. Vít Richter – tel.: 221 663 338

Úroveň počítačové gramotnosti pracovníků knihoven v roce 2004

Není pochyb o tom, že jsou to právě informační technologie, které v posledních desetiletích nejvýrazněji ovlivňují obsah a rozsah knihovnické profese a také do značné míry vymezují budoucnost knihoven jako takových. Jedním z hlavních témat ***Analýzy věkové, vzdělanostní a mzdové struktury pracovníků knihoven v ČR v roce 2003 a 2004 a srovnání se stavem roku 1998*** [1] bylo zjištění stavu počítačové gramotnosti pracovníků knihoven. V průzkumu bylo zjišťováno, jaké procento pracovníků knihoven je schopno rutinně pracovat s jednotlivými typy počítačového softwaru. Jednalo se o následující dovednosti:

Základní počítačová gramotnost
- automatizovaný knihovní systém;
- některý druh textového editoru;
- některý druh tabulkového editoru;
- internet pro vyhledávání informací;
- elektronickou poštu (e-mail);
- operační systém (např. Novell, Unix, Windows NT, Linux apod.).

Specializované dovednosti
- některý druh grafického editoru;
- prezentační program, např. PowerPoint;
- editor pro vytváření webových stránek;
- rešerše v databázových centrech;
- program pro tvorbu databází, např. Access.

Otázka v průzkumu byla zaměřena tak, aby vedoucí pracovníci knihoven zjistili, kolik procent knihovníků v knihovnách určitého typu určitý počítačový software ovládá a pro svou práci běžně využívá. Pro zjednodušení jsme sledované knihovny rozdělili do čtyř kategorií:

1. kategorie registruje ty knihovny, kde příslušný software dosud knihovníci neovládají;
2. kategorie zachycuje knihovny, kde příslušný software rutinně používá do 50 % knihovníků;
3. kategorie obsahuje knihovny, kde software používá 50 – 90 % knihovníků;
4. kategorie zahrnuje knihovny, kde si příslušný software osvojili již všichni knihovníci.

V porovnání s výsledky průzkumu z roku 1998 bylo na první pohled zřejmé, že v této oblasti dosáhly knihovny, zejména veřejné knihovny provozované obcí, zásadního pokroku. Zatímco v roce 1998 se práce s počítači v mnohých knihovnách rozbíhala nebo byla teprve plánována, zjištěné údaje ukazují, že počítače plně ovládly knihovnickou profesi.

Základní počítačová gramotnost

Průzkum ukázal, že ve všech typech knihoven jsou podstatné rozdíly v úrovni zvládnutí základní počítačové gramotnosti a ve speciálních dovednostech. Využívání automatizovaného knihovního systému, textového a tabulkového editoru, internetu, elektronické pošty a základního operačního systému (Windows apod.) je v knihovnách v současné době samozřejmostí. Schopnost pracovat s těmito programy má většina pracovníků knihoven a solidní úroveň dovedností se týká téměř 100 % veškerého personálu. Mimořádně silnou dynamiku rozvoje těchto dovedností zaznamenali pracovníci veřejných knihoven, v nichž se počet kvalifikovaných pracovníků zvyšoval často v rozmezí o 300 až 700 %. Schopnost pracovat s těmito programy byla u pracovníků většiny specializovaných knihoven již v roce 1998 na velmi solidní úrovni.

Pro ilustraci můžeme blíže komentovat stav dovedností a využívání textového editoru.

Krajské knihovny

Textový editor je využíván ve všech 14 krajských knihovnách (v r. 1998 100 %), z toho ve třech knihovnách jej ovládají všichni knihovníci, v jedenácti knihovnách jej profesionálně zvládá 50 – 90 % knihovníků.

Druh knihovny	Celkem knihoven	Nepoužívá	do 50 %	50–90 %	90–100 %	% knihoven – využití 1998	2004
Obecní knihovny	183	21	**3**	**6**	153	33 %	89 %
MK do 5000 obyvatel	181	11	**0**	**17**	153	49 %	94 %
MK 5–20 000 obyvatel	162	4	**6**	**43**	109	71 %	98 %
MK 20–100 000 obyvatel	49	0	**0**	**24**	25	90 %	100 %
MK nad 100 000 obyvatel	4	0	**1**	**2**	1	67 %	100 %
Krajské knihovny	14	0	**0**	**11**	3	100 %	100 %
Veřejné knihovny celkem	**593**	**36**	**10**	**103**	**444**	58 %	94 %
Specializované knihovny	**317**	**20**	**3**	**31**	**263**	96 %	94 %
Knihovny celkem	**910**	**56**	**13**	**134**	**707**	64 %	94 %

Městské knihovny ve městech nad 100 000 obyvatel

Ve všech čtyřech zkoumaných knihovnách je využíván textový editor (v r. 1998 67 %). V jedné velké městské knihovně ovládají textový editor všichni knihovníci. Ve dvou knihovnách ho profesionálně zvládá 50–90 % knihovníků a v jedné méně než polovina knihovníků.

Městské knihovny ve městech od 20 do 100 000 obyvatel

Textový editor je využíván ve všech sledovaných (49) městských knihovnách této kategorie (v r. 1998 90 %), z toho v 25 knihovnách jej ovládají všichni knihovníci a ve 24 knihovnách více než polovina.

Městské knihovny ve městech s 5–20 000 obyvatel

Textový editor využívá 98 % knihoven ze 162 knihoven této skupiny (v r. 1998 71 %), z toho ve 109 knihovnách pracují s tímto softwarem všichni knihovníci, ve 43 knihovnách více než polovina a v šesti knihovnách méně než polovina knihovníků. Ve čtyřech knihovnách se s textovým editorem nepracuje.

Městské knihovny ve městech s počtem obyvatel do 5000

Celých 94 % městských knihoven této skupiny (181 knihoven) využívá textový editor (v r. 1998 49 %), z toho ve 153 knihovnách jej ovládají všichni knihovníci, v 17 knihovnách více než polovina. V 11 knihovnách se s textovým editorem nepracuje.

Obecní (místní) knihovny

Ze sledovaných 183 obecních knihoven 89 % využívá textový editor (v r. 1998 33%), z toho ve 153 knihovnách jej ovládají všichni knihovníci, v šesti knihovnách více než polovina a ve třech knihovnách méně než polovina knihovníků. V 21 knihovnách se s textovým editorem nepracuje.

Specializované dovednosti

Podstatně nižší úroveň dovedností a schopností se projevuje zatím v oblastech práce s grafickým editorem a prezentačními programy, při tvorbě databází, webových stránek a zpracování rešerší. Zde je celková úroveň dovedností ve všech typech knihoven podstatně nižší a značně diferencovaná.

Schopnost využívat **grafického editoru** má v průměru kolem 30 % pracovníků. Jde o schopnost spíše výběrovou a týká se omezeného počtu pracovníků. Nejdynamičtěji se jeho využívání projevuje v menších veřejných knihovnách (města do 5000 obyvatel), kde se v roce 1998 grafický editor téměř nepoužíval. Počet pracovníků, kteří jsou schopni ho využívat, vzrostl o 300 až 700 %, ale například více než 60 % knihoven grafický editor nepoužívá.

Schopnost využívání **prezentačního programu** (např. PowerPoint) se týká v průměru asi 40 % pracovníků, jde tedy opět spíše o výběrovou dovednost omezeného počtu pracovníků. Pro tuto oblast nejsou k dispozici srovnatelné údaje z roku 1998, ale ve sféře veřejných knihoven téměř 60 % knihoven prezentační programy nepoužívá.

Využívání **editoru webových stránek** je ve všech sledovaných knihovnách nižší a je významně diferencované podle typu knihovny. V průměru ho ovládá 13–17 % pracovníků knihoven. Schopnost pracovat s webovým editorem je tedy omezena na poměrně úzký okruh pracovníků a je zřejmě závislá na tom, zda knihovna provozuje vlastní webové stránky a kdo je za správu webové prezentace odpovědný. Nejdynamičtěji se jeho využívání projevuje v menších veřejných knihovnách (místa do 5000 obyvatel), kde se v roce 1998 téměř nepoužíval. Počet pracovníků, kteří jsou nyní schopni software využívat, vzrostl o 300 až 700 %, ale 65 % knihoven konstatovalo, že editor webových stránek vůbec nepoužívá.

Využívání **rešerší v databázových centrech** je v jednotlivých typech knihoven opět značně diferencované. V průměru je schopno provádět rešerše 52 % pracovníků, v malých veřejných knihovnách je to však pouze 23 %, zatímco ve velkých veřejných a vybraném okruhu specializovaných knihoven je to až 100 % pracovníků. Nejdynamičtěji se schopnost rešerší z databázových center vyvíjí ve veřejných knihovnách v městech do 20 000 obyvatel, kde se v roce 1998 tyto dovednosti u pracovníků téměř nevyskytovaly.

Využívání **programů pro tvorbu databází** je ve všech sledovaných knihovnách dosud relativně nízké a je opět diferencované podle typu knihovny. V průměru je ho schopno využívat 46 % pracovníků, tedy poměrně úzký okruh. Ve sféře veřejných knihoven více než 60 % respondentů konstatovalo, že program pro tvorbu databází nepoužívá.

Kde si pracovníci knihoven mohou zvýšit počítačovou gramotnost?

Průzkumem bylo zjišťováno, jakým způsobem nebo prostřednictvím jaké instituce získali pracovníci knihovny kvalifikaci v oblasti počítačové gramotnosti.

V síti veřejných knihoven se nejčastěji využívaným zdrojem vzdělávání v oblasti IT stala **vzdělávací centra knihoven** (34 %), následuje samostudium (25 %), zaškolení v knihovně (16 %) a škola (11 %). Ostatní zdroje vzdělávání, jako jsou dodavatel systému a školící agentura, mají pouze doplňkový charakter v rozpětí 3–6 %.

V roce 1998 bylo ve všech typech knihoven jako nejčastější zdroj získání počítačové gramotnosti označováno **samostudium**. Průzkum z roku 2004 prokázal, že v této oblasti došlo k výraznému posunu, který byl ovlivněn především vznikem a provozem vzdělávacích center v krajských knihovnách. Jednoznačně dominantní zůstává samostudium ve sféře specializovaných knihoven, kde jeho průměrný podíl dosahuje 42 %, následuje zaškolení v knihovně (15 %), škola (14 %). Podstatně menší vliv mají v této oblasti vzdělávací centra knihoven (pouze 11 %). Ostatní zdroje vzdělávání (školící agentura, dodavatel systému a jiné způsoby) se pohybují v rozmezí 5–7 %.

Vzdělávací centra knihoven jsou pro **veřejné knihovny** dominantním zdrojem získávání dovedností při práci s textovými editory, tabulkovými editory, prezentačními programy, databázemi, webovými stránkami, internetem, ale i s operačními systémy. **Samostudium** je **ve specializovaných** knihovnách **nejfrekventovanějším** způsobem získání kvalifikace ve všech oblastech práce s ICT s výjimkou automatizovaného knihovního systému. Velký význam má i ve veřejných knihovnách zejména pro práci s grafickým editorem, e-mailem a internetem. **Zaškolení v knihovně** má v obou skupinách knihoven dominantní význam zejména pro práci s automatizovaným knihovním systémem. Zhruba stejný význam má pro práci s automatizovaným knihovním systémem jeho **dodavatel.**

Obecně lze říci, že **škola** je častějším zdrojem informací či kvalifikace v práci s IT u pracovníků **specializovaných knihoven**. Významně častěji než u veřejných knihoven je u specializovaných knihoven škola udávána jako zdroj dovedností také v práci s textovým editorem, internetem a operačními systémy. Pro ostatní dovednosti není význam školy u veřejných a specializovaných knihoven příliš rozdílný, lze však konstatovat, že ve veřejných knihovnách došlo od roku 1998 u tohoto zdroje vzdělávání k poklesu významu. Podstatně menší význam pro získání kvalifikace v oblasti IT mají **školící agentury;** od roku 1998 došlo v obou skupinách knihoven k poklesu jejich významu, takže mají v současné době pouze doplňkový charakter.

Jako **prioritní** problémy v nabídce vzdělávacích aktivit byly ve všech knihovnách jmenovány nejčastěji:

- absence systematické nabídky vzdělávání v místě – zejména u specializovaných knihoven;
- časová náročnost nabízených vzdělávacích aktivit – zejména u veřejných knihoven;

- absence speciální (oborové) nabídky – zejména u specializovaných knihoven;
- nedostatek nabídky systematického vzdělávání – u veřejných i specializovaných knihoven;
- přílišná finanční náročnost nabízených aktivit – u veřejných i specializovaných knihoven.

Oproti roku 1998 výrazně stoupla spokojenost s nabídkou vzdělávání. Nejvýraznější pokles deklarovaných bariér můžeme zaznamenat u **přílišné finanční náročnosti nabízených aktivit** (v roce 1998 ji zdůraznilo 61 % respondentů, v roce 2004 pouze 26 %). Skutečnost, že pracovníci knihoven v současné době nepociťují jako zásadní problém financování vzdělávání, evidentně souvisí s faktem, že většina vzdělávacích aktivit v oblasti ICT je poskytována bezplatně především krajskými vzdělávacími centry a je podstatně dotována z programu VISK 2 nebo jiných programů MK ČR, např. Knihovna 21. století. K výraznému poklesu bariér došlo u **nabídky systematického vzdělávání** (v roce 1998 zdůraznilo její nedostatečnost 60 % respondentů, v roce 2004 pouze 31 %) a **oborové nabídky vzdělávání** (v roce 1998 ji zdůraznilo 52 % respondentů, v roce 2004 pouze 30 %). Částečný pokles bariér můžeme také zaznamenat u **nedostatečné nabídky v místě** (v roce 1998 ji zdůraznilo 65 % respondentů, v roce 2004 pouze 45 %), i když problém dostupnosti vzdělávání v místě působení knihovny je stále pociťován jako závažný. Do popředí se v současné době dostávají otázky **časové náročnosti nabízených aktivit** (v roce 1998 ji zdůraznilo 42 % respondentů, v roce 2004 již 44 %). To platí zejména u veřejných knihoven a má zřejmě přímou vazbu na ochotu zaměstnavatelů uvolňovat pracovníky knihoven na vzdělávací akce.

Závěr

Jak již bylo konstatováno, počítačová gramotnost pracovníků knihoven v porovnání s rokem 2004 výrazně stoupla. Hlavní podíl na tomto příznivém trendu mají vzdělávací centra krajských knihoven a jejich účelové financování z programu Veřejné informační služby knihoven. Lze předpokládat, že v příštích letech bude podstatně omezena nabídka kurzů základní počítačové gramotnosti, protože zájem o ně bude klesat. O to více se budou moci krajská vzdělávací centra zaměřit na některé specializované oblasti vzdělávání a diferencovat nabídku pro jednotlivé skupiny uživatelů. Jistě není cílem, aby se každý pracovník knihovny učil pracovat například s programem na tvorbu databází, ale není pochyb o tom, že každý knihovník by měl být skutečným odborníkem a profesionálem na zpracování rešerší v databázových centrech. Vedení knihoven a také jejich provozovatelé by měli své pracovníky motivovat k celoživotnímu vzdělávání a vytvořit jim takové podmínky, aby si pracovníci knihoven mohli průběžně doplňovat svou kvalifikaci.

VÍT RICHTER
Vit.Richter@nkp.cz

ODKAZY:

- RICHTER, Vít. Věk a vzdělání pracovníků knihoven v roce 2004. *Čtenář*. 2005, roč. 57, č. 10, s. 313–316.
- RICHTER, Vít, HOUŠKOVÁ, Zlata, HEJHÁLKOVÁ, Marta. *Analýza věkové, vzdělanostní a mzdové struktury pracovníků knihoven v ČR v roce 2003 a 2004 a srovnání se stavem roku 1998 : Zpráva z průzkumu* [online]. Praha : Národní knihovna, 2005 , 18. 7. 2005 [cit. 2005-08-31]. Čeština. Dostupný z WWW: *<http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=04_Analyza.htm>*.

Do čísla přispěli >

Doc. PhDr. Dušan Katuščák, PhD. – Slovenská národní knihovna v Martině, Fakulta humanitních věd ŽU v Žilině ▮ **Ing. Jana Krbová** – Fakulta managementu VŠE v Jindřichově Hradci ▮ **PhDr. Jan Meier** – MK v Broumově ▮ **Ing. Lea Prchalová** – Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě ▮ **PhDr. Vít Richter** – Národní knihovna ČR ▮ **PhDr. Vesna Škodová** – Praha ▮ **Ing. Hana Študentová** – Vědecká knihovna v Olomouci ▮ **Jaroslav Winter** – BMI sdružení, Praha ▮ **Mgr. Helena Zbudilová** – Pedagogická fakulta JČU v Českých Budějovicích

> *KVĚTA CEMPÍRKOVÁ (cempir@cbvk.cz)*

Úvaha nad 120 lety veřejného knihovnictví v Českých Budějovicích

Časopis Budivoj ze dne 12. listopadu 1885 píše: *„Národní jednotou pošumavskou zřízená velká knihovna pro lid za přispění Besedy česko-budějovické a Řemeslnické besedy, bude v neděli dne 15. t.m. po prvé otevřena. Od tohoto dne počínaje může si každý člen jakéhokoliv českého spolku v Budějovicích, vykázav se legitimačním lístkem dotyčného spolku, vypůjčiti knihy pro sebe a rodinu. Podotýká se ale při této příležitosti výňatek z knihovního řádu Národní jednoty pošumavské a sice: Knihu obdrží každý dospělý nejdéle měsíc, když se uvolí k náhradě možného poškození nebo ztráty. V pátém týdnu upomenou se liknaví čtenáři, a nemají-li podstatné omluvy, vezme se jim kniha. Kdyby se věc opakovala, má správce knihovny právo takové čtenáře buď na čas, nebo na vždy práva četby zbaviti.*

Knihy budou vydávat pp. prof. Honzík, prof. Marek a p. Trnka a sice: každé úterý a pátek od půl 7 do půl 8 hodiny večer a odpol. pro členy Řemeslnické besedy a Besedy lidu od 4 do půl 6 hod. Knihovna se nalézá v Besedě, druhé poschodí, druhé schody.“

A v listopadu 2005 uplynulo od tohoto okamžiku již 120 let. Změnilo se něco ve veřejném českobudějovickém knihovnictví? Podstata zůstala stejná. Knihovna sloužila a slouží svým členům. Tedy těm, kteří se zaváží, že budou dodržovat knihovní řád, řádně vracet vypůjčené knihy a chovat se k nim slušně. Netrhat je, nečmárat do nich, nepolévat je teplými ani studenými nápoji či jídly. Jako knihovníci jistě z vlastní zkušeností víte, co vše se v knihách vrácených čtenáři nalezne. Průkazy totožnosti, fotografie, pohlednice, dopisy, jídlo, kousky oblečení, tkaničky od bot, suché listy stromů a květin, dokonce výplatní sáček s celou výplatou, holčičí tajenky má mě rád-nemá mě rád a tak dále a tak dále.

A co knih se vůbec nevrátilo a nevrací. A jak se lidé pokoušejí ze ztráty knih vymluvit. Nejkuriózнější byla omluva, že knihy čtenářka ztratila při jízdě na kole. Ale i ty se nakonec našly. „Ztracené“ knihy přinesou do knihovny kamarádi, babičky, tetičky a strýčkové, knihy jsou zasílány od stydících se čtenářů poštou, nebo jen tak položeny na pult.

A počet vypůjčených knih? Od ledna do května v roce 1886 bylo vypůjčeno 1057 svazků knih. Dnes může mít každý čtenář českobudějovické knihovny doma až 30 knih najednou, a to minimálně na jeden měsíc. Mnohým je to málo, nejraději by celou knihovnu. Avšak uskladnění 1 300 000 knihovních jednotek by bylo i pro ty největší knihomily přece jen tvrdým oříškem. Zejména kam knihy uložit, že? Těch 38 km regálů se nevejde do každé chalupy. Knihovna po dobu své existence měla fondy uskladněné po celém kraji. Od Vyššího Brodu přes Jenín a Zlatou Korunu až po Břilice u Třeboně. V roce 1989 jsme postavili odlehčovací sklad na předměstí Českých Budějovic a po r. 1990 knihovna získala nové prostory pro provoz a postavila také sklad přímo v centru Českých Budějovic, čímž zajistila rychlejší přísun požadované literatury ke čtenáři. Na rok 2006 je plánována přístavba odlehčovacího skladu s regály o délce 15 km. A katalogy? Tisíce a tisíce katalogizačních lístků uložených za léta existence knihovny v různých lístkových katalozích (podle jmen autorů, podle názvů knih, podle tématu knihy) dnes nahradil jeden elektronický katalog, ve kterém na jedné obrazovce najde každý to, co potřebuje. A nechce-li se mu do budovy knihovny? Žádný problém. Na adrese *www.cbvk.cz* si v elektronickém katalogu vyhledá své knihy a potřebné informace prostřednictvím internetu i doma. Díky tomuto informačnímu a komunikačnímu prostředku si knihy může hned rezervovat; případně, má-li je už doma i výpůjční lhůtu prodloužit.

Budova knihovny Na Sadech 26–27

Půjčovna knih pro děti (1955)

Je to dobře? Je to špatně? Jak pro koho. Ten, kdo se nechce hnout od počítače, přichází o mnohá setkání s lidmi cestou do knihovny i v knihovně, o radost listovat v knihách, nahlédnout koutkem oka na konec detektivky, porovnat tloušťku skript nebo učebnic, ze kterých má studovat; zjistit, zda kniha o zakládání záhonů má barevné a pěkné obrázky a podobně. Čtenář, který nemá vůbec čas, protože buď musí hlídat děti, nebo je nemocný, nebo na služební cestě, si rychle a bezpečně prostřednictvím internetu výpůjčku prodlouží či si zamluví něco nového a do knihovny si pro to pouze zaběhne, nebo ty staré a přečtené rychle vrátí a prchá opět za svými úkoly a povinnostmi.

Tak jako knihtisk ovlivnil lidské generace od 15. století a dal impulz i ke vzniku veřejných knihoven v 19. století, tak internet ovlivňuje a ovlivní další generace obyvatel planety a tím i veřejné knihovny konce 20. století a přinejmenším části 21. století.

I Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích vznikla v r. 1885 také díky rozšíření velkolepého lidského objevu – knihtisku a své služby v roce 2005 poskytuje díky dalšímu fenoménu – internetu. Ale tištěné slovo zůstává stále největším magnetem pro čtenáře všech ročníků narození.

Foto z archivu knihovny

Knihovny a veřejný internet

Na adrese *www.verejnyinternet.cz* vzniká databáze míst s veřejným přístupem k internetu. Dá se v ní vyhledávat podle názvu obce nebo PSČ a vyhledávání případně upřesnit podle typu internetového místa (knihovna, kavárna, úřad atd.), otevírací doby, možnosti bezbariérového přístupu a podobně. Kromě toho byla aplikace propojena s Portálem veřejné správy, kde v Adresáři úřadu přibyl odkaz Nejbližší místa veřejného přístupu k internetu, a to u každé obce hned pod linkem Podrobnosti o obci dle informačního systému o území. Zájemci se tak mohou dozvědět, kde v okolí do 30 km je zařízení umožňující veřejnosti přístup k internetu.

Z celkem 962 míst, která se koncem října dosud do databáze zaregistrovala, tvoří počtem 790 absolutní většinu knihovny. Avšak vzhledem k tomu, že přístup k internetu již nabízí zhruba 3000 knihoven, není to až tak ohromující číslo. K čemu může být knihovně registrace v této databázi dobrá?

Poskytovatelé míst veřejného přístupu k internetu obdrží po zaregistrování v databázi výraznou samolepku Veřejný internet formátu A4, kterou si mohou označit své zařízení a vizuálně tak na ně upozornit veřejnost. Jedna samolepka je zdarma, v případě zájmu je možné si jich objednat více, pak se platí 20 korun za každou další samolepku a balné. Samolepky jsou oboustranné, dají se nalepit jak zvenku, třeba na dveře, tak zevnitř na okenní sklo.

Některé knihovny jsou možná dosud označeny menší, modrou samolepkou, kterou získaly před lety díky zaregistrování v obdobné databázi od tehdejšího Úřadu pro veřejné informační systémy. Nová samolepka je však podstatně výraznější a větší a lze ji jen doporučit. V tomto případě jde o jeden z výstupů společného projektu Ministerstva informatiky, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a BMI sdružení. Cílem projektu je soustředit informace o místech veřejného přístupu k internetu *(www.verejnyinternet.cz)* a umožnit veřejnosti vyhledávat, kde se tato místa nacházejí a jaké služby nabízejí.

Organizátoři projektu ve snaze ulehčit zejména těm nejmenším knihovnám práci s vyplňováním formuláře vložili do databáze všechny údaje, které mělo k dispozici Ministerstvo informatiky ČR o zhruba 900 knihovnách připojovaných v dané době v rámci Projektu internetizace knihoven. Všichni provozovatelé těchto knihoven obdrželi e-mailem zprávu o provedené předběžné registraci se žádostí o autorizaci údajů, aby poté mohly být záznamy zpřístupněny veřejnosti.

Zástupci ostatních knihoven musí požadované údaje vyplnit sami. Několik minut, které tomu věnují, snad stojí za to, aby se i tyto knihovny dostaly do přehledu míst s veřejným přístupem k internetu a aby zdarma získaly výraznou samolepku, s jejíž pomocí lépe upozorní veřejnost na svou službu poskytování přístupu k internetu. Jinou cestu zvolily některé větší knihovny, které provedly registraci hromadně za všechny své pobočky. Registrační formulář umožňuje zadat takovou dodací adresu, aby samolepky pro všechny pobočky byly doručeny najednou do jedné knihovny. V případě jakýchkoli dotazů se lze obrátit na správce databáze, kterým je

JAROSLAV WINTER,
e-mail: winter@brezen.cz, telefon: 234 602 267.

Regionální funkce knihoven

Celostátní seminář, 1.–2. 11. 2005, Pardubice
Pořadatelé: Krajská knihovna v Pardubicích, Národní knihovna ČR, Komise SDRUK pro regionální funkce

Po dvou letech se regionální funkce (jako téma semináře) vrátily do Pardubic a dokonce i do stejného sálu ve zdejším Domě hudby (a chtělo by se napsat i se stejnou frontou na kávu v bufetu). Po úvodních uvítacích ceremoniích – vedle ředitele pardubické Krajské knihovny Petra Kárníka promluvil i první náměstek primátora města Jiří Razskazov – přišel na řadu první bod odborného programu, jímž bylo vystoupení *L. Zemánkové* (NK ČR) nazvané **Regionální funkce v letech 2002 až 2004. Analýza, trendy.** Naši čtenáři se mohou s jeho obsahem seznámit v devátém čísle Čtenáře *(Bilance druhé etapy regionálních funkcí, 57, 2005, č. 9, s. 283)*. Připomeňme, že toto vystoupení bilancovalo jednu historickou etapu charakterizovanou zejména financováním regionálních funkcí z rozpočtu MK ČR.

Od letošního roku je dotují kraje a s tím přicházejí první změny. Je známo, že v roce 2005 Plzeňský kraj zkrátil rozpočet na RF o 30 % a na snížení dotace se prý chystá i Ústecký kraj. Středočeský kraj zase provedl důkladnou reorganizaci celého systému a všech jeho složek, jejímž výsledkem by mělo být zefektivnění jednotlivých regionálních služeb poskytovaných základním knihovnám v kraji. O těchto a dalších změnách a jejich souvislostech s novelou Knihovního zákona referoval *V. Richter.* Na tomto místě upozorňujeme, že všechny příspěvky budou vystaveny na webových stranách Národní knihovny ČR *(www.nkp.cz)* a o ty, které by mohly zajímat i širokou knihovnickou veřejnost a snesou zpoždění dané publikováním v měsíčníku, jsme jejich autory požádali a hodláme je zveřejnit v příštích číslech.

Novou koncepci distribuce RF, která má být uplatněna už v následujícím roce, představila ředitelka kladenské SVK *J. Bínová Kádnerová.* Zájemci o detailní prostudování ji naleznou mezi dokumenty na *www.kr-stredocesky.cz* pod názvem **Koncepce podpory knihoven z rozpočtu Středočeského kraje.** Systémové změny se týkají např. mzdových prostředků, jejichž objem by měl být menší a zbylé prostředky by měly být věnovány hlavně na nákup knihovního fondu. Z toho důvodu byl kraj rozdělen na pět regionů s pěti pověřenými knihovnami oproti dosavadním patnácti. Knihovní fond pořizovaný z prostředků Středočeského kraje by měl zůstat v jeho majetku, měl by mít vlastní evidenci i vlastní souborný katalog. Nový systém předpokládá i větší finanční spoluúčast obcí. Vedle toho byla v rámci celkového objemu finančních prostředků na RF vyčleněna určitá částka na dotační program, kde budou základní knihovny žádat o granty podobně, jako je tomu v programech MK ČR. Tolik jen o některých z připravovaných změn v dosavadním systému RF ve Středočeském kraji, jejichž zavádění – a to je třeba také dodat – bude klást vysoké nároky na všechny zúčastněné knihovny, především však na Středočeskou vědeckou knihovnu v Kladně.

Další vystoupení se týkala **statistiky činnosti knihoven** (NIPOS) a **hodnocení standardu výkonu veřejných knihovnických a informačních služeb na krajské úrovni** (SVK Hradec Králové, JVK České Budějovice a MSVK Ostrava). Minimálně jedno z uvedených hodnocení se budeme snažit pro Čtenáře získat. Slibem jsme už zavázali dalšího z lektorů, jímž byl opět *V. Richter,* který tentokrát přednášel o **uplatnění benchmarkingu v knihovnictví.** Jde o způsob hodnocení, nebo lépe řečeno měření výkonů knihoven, který je propracován např. v sousedním Německu. Knihovny samy dodávají dohodnuté údaje o své činnosti a po jejich zpracování v ústředí uvidí, jak si v té které činnosti stojí (sleduje se 17 ukazatelů) ve

srovnání s ostatními knihovnami. Můžeme spekulovat, jak by to dopadlo u nás, ale počkejme si raději na článek. V. Richter měl k dispozici i srovnání veřejných knihoven v mezinárodním měřítku a v některých ukazatelích ty české nedopadly špatně. To, že máme neobvykle hustou síť veřejných knihoven, asi všichni víme, ale pro zajímavost: 96 % veřejných knihoven v ČR je v obcích do 500 obyvatel, v USA jen 16 %. Relativně vysoké máme i výpůjčky na obyvatele a – kupodivu – i výdaje na nákup knihovního fondu.

Program prvního dne pardubického semináře zakončilo vystoupení *Zlaty Houškové* na téma **komunitní úloha knihoven.**

Následujícího dne zahájil program *V. Richter* informací **o novelách knihovního a autorského zákona.** Zde opět odkazujeme na web Národní knihovny ČR, kde informaci o autorském zákoně naleznete jednak v Aktualitách *http://knihovnam.nkp.cz* a jednak mezi zveřejněnými příspěvky z toho semináře.

Velmi důležité informace přineslo vystoupení *Aleše Grofa,* poradce MK ČR, který hovořil na téma **Využití Společného regionálního operačního programu a Operačního programu rozvoje lidských zdrojů pro rozvoj knihoven. Příprava programových dokumentů na léta 2007–2013.** Prezentace by měla být přístupná na webu NK a budeme se snažit zveřejnit ji i v našem časopise.

Další příspěvek **(Zapojení regionálních knihoven do souborného katalogu ČR)** už máme od jeho autorky *Evy Svobodové* z NK ČR slíbený stejně jako informaci o tom, **jak podporují automatizované knihovní systémy regionální služby a spolupráci** – týká se to konkrétně systémů Lanius, KP-sys a Cosmotron.

Nakonec vystoupila *Zlata Houšková* z NK ČR s **Analýzou mzdové, věkové a vzdělanostní struktury pracovníků knihoven v letech 2003 a 2004.** Těmto tématům jsou v našem časopise věnovány články V. Richtera *(Věk a vzdělání pracovníků knihoven v roce 2004, 57, 2005, č. 10, s. 313),* Z. Houškové *(Platové podmínky pracovníků knihoven v roce 2003 a 2004, 57, 2005, č. 10, s. 348)* a připravují se další.

Na závěr se s účastníky rozloučil V. Richter a popřál jim hodně sil do „boje“ o rozpočet pro regionální funkce v jejich krajích a také nabídl případnou pomoc SKIP i Knihovnického institutu NK ČR. Pokud se sejdeme k rokování o regionálních funkcích za další dva roky, uvidíme, zda a v čem jí bylo třeba.

HANA JIRKALOVÁ

S novou budovou VKOL a malým ohlédnutím do historie

Jan Amos Komenský v chiliastickém spise Křiky Eliášovy učinil z Olomouce hlavní město světa a lidského rodu, když projektoval světovou harmonii a univerzální všelidský mír. [1]

Olomouc byla a je půvabné město. V příštím roce si připomeneme 440 let založení jezuitské knihovny. Z popudu olomouckého biskupa Viléma Prusinovského a s potvrzením papeže Pia V. zde byl v roce 1566 zřízen první stupeň vysoké školy – akademie. V Olomouci tak vznikla druhá vysoká škola v našich zemích a při ní druhá univerzitní knihovna, jejíž pokračovatelkou je nynější Vědecká knihovna v Olomouci (VKOL).

Co způsobilo, že má Olomouc knihovnu s tak bohatým a pozoruhodným fondem? Především všestranný význam města v markrabství moravském ve 14. až 16. století a úspěšný rozvoj univerzity ve století šestnáctém. Základ knihovních sbírek tvořily dary biskupa, kanovníků, zemských úředníků a měšťanů. Obrovské ztráty přinesla olomoucké jezuitské knihovně švédská okupace, během níž byla většina knihovního fondu odvezena do Švédska.

Nejstarší období knihovny uzavírá rok 1776, kdy byl zrušen jezuitský řád a univerzita i knihovna byly převedeny do správy státu. Rozhodnutím moravského gubernia je knihovna od roku 1775 veřejnou knihovnou a v témže roce získává fondy z pěti kolejí jezuitů na Moravě. V době vlády Josefa II. připadly knihovně fondy zrušených klášterů na Moravě a ve Slezsku.

Chceme-li se dobrat charakteristického rysu VKOL, musíme si uvědomit, že tato významná instituce je druhou nejstarší a třetí největší knihovnou svého druhu v ČR. Hodnoty určující postavení VKOL tvoří především právo celostátního povinného výtisku a bohatý historický fond. Povinný výtisk byl knihovně přiznán již v roce 1807 z území Moravy, v určitých obdobích včetně výtisků ze Slezska. Díky tomuto opatření je ve fondu VKOL nejbohatší sbírka moravik v ČR. [2]

Historii VKOL trvale provázejí prostorové problémy. Knihovna původně působila v bývalém objektu klariského kláštera na dnešním náměstí Republiky, v roce 1908 přesídlila do budovy teologické fakulty. Až v roce 1936 získala současné sídlo v budově bývalé Národní banky v Bezručově ulici. Vrátíme-li se ještě o kousek zpět do minulosti a věnujeme-li pozornost ušlechtilé neobarokní stavbě na okružní třídě Svobody, dostáváme se do prostředí někdejších peněžních ústavů v Olomouci. Původně dvoupatrový nárožní objekt hlavní budovy VKOL projektoval pro filiálku Rakousko-Uherské banky v roce 1898 slavný vídeňský ateliér Fellner & Helmer. Milovníci divadla zpozorní, protože podle projektů vídeňských architektů F. Fellnera a H. Helmera vznikla řada divadel v Evropě, u nás např. Městské divadlo v Brně, divadlo v Liberci, Karlových Varech a pražské Nové německé divadlo. [3] Po 1. světové válce budovu převzala Národní banka. Odtud tedy korunní římsa s vázami, rizalit s věžovou nástavbou a maskaron – Merkur, bůh obchodu, v ose frontonu průčelí. V roce 1936 probíhá v dnešní době nevídaná proměna peněžního ústavu na knihovnu. Po 2. světové válce přebírá VKOL sousední objekt rozsáhlého obytného činžovního domu, který byl adaptován a propojen s hlavní budovou knihovny.

Po získání bývalého německého evangelického kostela do správy v roce 1961 přibyl ještě knihovně o deset let později další tzv. provizorní sklad v bezprostřední blízkosti hlavní budovy VKOL.

Stále to však byla cesta provizorních řešení s nadějí na výstavbu nové knihovny. Nejblíže k cíli byla VKOL v roce 1976, kdy ing. arch. Lubomír Šlapeta zpracoval architektonickou studii novostavby knihovny. Funkcionalistická stavba měla 10 nadzemích a dvě podzemní podlaží o 35 000 m^2 podlahové plochy. Přitom podzemní podlaží zahrnovala parkoviště pro 256 vozů, nikoli sklad knih, jak bychom dnes očekávali. Kapacita studoven představovala 500 studijních míst. Projekt v roce 1976 počítal s rozpočtem 50 mil. Kčs, dokonce tzv. červený kostel a několik obytných domů mělo být demolováno. Zůstalo však jen u projektu.

VKOL se rozšiřovala do dalších částí města – po depozitním skladu s knihařskou a restaurátorskou dílnou (dřívější tiskárna Kramář – Procházka) v Sokolské ulici, následovala generální rekonstrukce administrativní budovy v Ostružnické ulici a dobudování třípodlažního skladu v areálu bývalých kasáren Prokopa Holého. Zároveň proběhla rekonstrukce v hlavní budově VKOL, knihovna pokračovala v rozšiřování svých provozních prostor na úkor skladů, navíc se podařilo vybudovat čtyřpodlažní dvorní vestavbu. Nastalo však období redukce nemovitostí – restituce, prodej městských domů, legislativní změny. Pochopitelně při ročním přírůstku cca 25 000 dokumentů narůstal objem pronajatých skladových prostor. VKOL postupně přišla o barokní zámek v Nenakonicích, bývalou faru a budovu školy ve Skrbeni, demoličním výměrem také o tzv. provizorní sklad u hlavní budovy.

A to už se dostáváme k realizaci dnešní novostavby v Bezručově ulici, která byla schválena po převodu VKOL ze správy MK ČR pod Olomoucký kraj v roce 2001. Nový objekt VKOL uvedený do provozu 1. 10. 2005, dotváří komplex tří budov knihovny, zahrnující depozitní sklady pro téměř 1 000 000 svazků, veškeré služby čtenářům, studovny a interní provozy

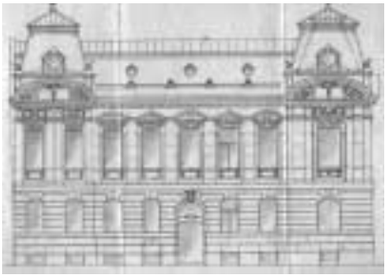
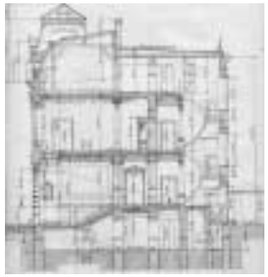
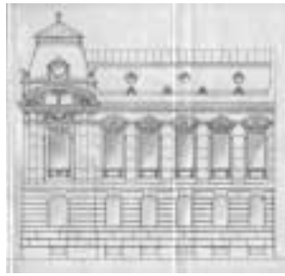

od linky zpracování, automatizaci po ekonomiku a ředitelství. V nové budově získává VKOL dvě podlaží skladů s kompaktními regály pro uložení cca 30 000 svazků vázaných novin, moderní vybavení na šetrné uchování mapové sbírky a dvoupatrový trezor pro nejvzácnější historický fond. Užitná plocha budovy představuje 1371 m^2, plocha skladů 450 m^2, z toho trezor 66 m^2.

Nemovitosti ve správě VKOL nyní zahrnují sedm objektů v Olomouci. Objem fondu knihovny v letošním roce již přesáhl 1 850 000 knihovních jednotek, zahrnujících knihy, periodika, normy, patenty a speciální dokumenty. Vzácný historický fond představuje 1450 rukopisů, 1700 prvotisků a zhruba 60 000 starých tisků. Roční přírůstek VKOL se pohybuje kolem 25 000 jednotek.

Pokud knihovna v roce 1846 zaznamenala 10 743 návštěv[4], nyní registrujeme více než 11 000 čtenářů a přes 420 000 výpůjček ročně. V současné době vystavuje VKOL na internetu více než 1 220 000 dokumentů, z toho 770 000 v databázové podobě a 450 000 z naskenovaných katalogů.

Otevření nové budovy v Olomouci řeší především uložení nejvzácnějšího fondu s veškerými potřebnými podmínkami a zabezpečením. Skladové prostory zde navazují na speciální studovny, čtenářům nabídneme pohodlí a výhody moderního pracoviště. Jistěže by ideálním řešením byla nová knihovna v jednom objektu, jako je Krajská vědecká knihovna v Liberci, Moravská zemská knihovna v Brně, jak to nyní buduje Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové a chystá Národní knihovna ČR nebo Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě. Olomoucká knihovna byla ve vlastním objektu od roku 1936. Tato výhoda proti knihovnám v pronajatých prostorách se svým způsobem obrátila proti nám, když Šlapetův projekt v roce 1976 nezískal potřebnou podporu. Sedmá budova VKOL nebude aspirovat na jeden ze sedmi divů Olomouce – ostatně jejich inventuru stejně ještě nikdo neprovedl. Stavba v sousedství červeného kostela na reprezentativní okružní třídě města koresponduje s původním územním plánem z roku 1894. Regulační plán města zpracoval vídeňský urbanista a architekt Camillo Sitte, vyznávající spojení předností moderní doby s historickými památkami a s důrazem na uměleckou složku urbanismu. Můžeme spolu s architektem souhlasit, že stará města jsou krásná a harmonická. Olomouc byla a je půvabné město.

„Budoucnosti se má ponechat svoboda a nové se musí ke starému připojit organicky.“

CAMILLO SITTE, 1894 [5]

HANA ŠTUDENTOVÁ
hana.studentova@svkol.cz

ODKAZY:

1 Jaroslav Krejčí: Světlo a stín ve vzpomínkách na Olomouc. In: Z paměti literární Olomouce. – Olomouc : Vlastivědná společnost muzejní, 2004.
2 Bohuslav Smejkal: Státní vědecká knihovna v Olomouci 1566–1966. – Olomouc : Státní vědecká knihovna, 1966.
3 Jiří Hilmera: Česká divadelní architektura. – Praha : Divadelní ústav, 1999.
4 Universitní knihovna v Olomouci : Průvodce pro čtenáře. – Olomouc : Universitní knihovna, 1955.
5 Pavel Zatloukal: Příběhy z dlouhého století : architektura let 1750–1918 na Moravě a ve Slezsku. – Olomouc : Muzeum umění, 2002.

čtenář 2005

Ročník 57

ALEXOVÁ, Jana – GROSZ, Jiří – KURKA, Ladislav:
Knihovna v Praze na Smíchově, 5/150
Anketa Čtenáře, 2/58, 4/132
BABKA, Lukáš:
Osmdesáté výročí Slovanské knihovny a výhled do budoucna, 7–8/240
BARTŮŇKOVÁ, Eva:
Ze světa, 1/33, 2/70, 3/106, 4/142, 5/178, 6/214, 7–8/268, 9/306, 10/342, 11/378, 12/410
BATT, Chris: Investování do znalostí, 10/310, 11/346
BÍNOVÁ KÁDNEROVÁ, Jiřina:
Spolupráce mezi knihovnami v realitě, 2/59
BLAŽKOVÁ, Božena:
Regionální knihovnický zpravodaj a jeho čtenáři, 3/93 • Otevřená knihovna aneb Knihovna pro lidi, 7–8/230
BROŽEK, Aleš (abr):
Stav domácích webových stránek veřejných knihoven na konci roku 2004, 2/38 • Sekce Nové možnosti internetu, 11/359 • Noví nositelé medaile Z. V. Tobolky, 11/360
BURGETOVÁ, Jarmila:
Veřejné knihovny na 70. výroční konferenci IFLA, 1/15 • Knihovny – cesta objevů. Téma 71. výroční konference IFLA, 11/353
CEJPEK, Jiří:
O Alexandrijské knihovně – tentokrát převážně beletristicky, 7–8/265
CEJPKOVÁ, Iluše:
Svět očima dětí – Literární soutěž dětí z Prahy 13, 1/30 • Noc s Andersenem v Praze 13, 6/212 • O knihovnách Středočeského kraje, 9/300
CEMPÍRKOVÁ, Květa:
Spolupráce knihoven – realita, 1/24 • Slovensko-česká literární soutěž o vánoční povídku, 3/103 • „O psaní moc nehloubám. Je to kouzlo…“, 3/103 • Rok Adalberta Stiftera, 5/175 • Úvaha nad 120. lety veřejného knihovnictví v Českých Budějovicích, 12/391
ČÁPOVÁ, Mirka – HANÁČKOVÁ, Hana:
Noc s Andersenem 2005, 3/84, 5/155
ČEŇKOVÁ, Jana:
Sukova cena 2004 a nové tituly pro děti a mládež, 6/197
ČERMÁKOVÁ, Blanka:
Metodický pokyn Ministerstva kultury ČR k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území ČR, 3/89 • Metodický pokyn Ministerstva kultury ČR k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území ČR, 5/161
ČÍŽKOVÁ, Naďa: Knihovna kulturní centrum města, 9/290
DAŇKOVÁ, Zdeňka: Knihovnická dílna 2005, 6/195
DRSKOVÁ, Kateřina:
Francouzsky psaná literatura v českých překladech, 3/99, 4/135, 5/171
DVOŘÁKOVÁ, Hana:
Duch velkého pohádkáře si to nenechal ujít, 5/176 • Za přírodou do knihovny, 9/302
FETTERS, Aleš:
K osmdesátce PhDr. Borise Mědílka, 4/123 • K 150. výročí prvního vydání Babičky Boženy Němcové, 4/140
FIALOVÁ, Hana:
Nejlepší písmáci ze Zlínska se sešli v Arcibiskupském zámku v Kroměříži, 7–8/237
GALÁŠKOVÁ, Blanka:
Mezinárodní knihovnická konference v Českém Těšíně, 7–8/261
GROSZ, Jiří: viz ALEXOVÁ, Jana – KURKA, Ladislav, 5/150
HÁLOVÁ, Marie:
Rekonstrukce depozitáře starých a vzácných tisků ve Studijní a vědecké knihovně Plzeňského kraje, 1/9
HANÁČKOVÁ, Hana: viz ČÁPOVÁ, Mirka, 3/84, 5/155
HANZLÍKOVÁ, Lenka:
Kde končí svět 2005 v pobočce Opatov Městské knihovny v Praze, 7–8/259
HELCELET, Jan:
Zlatá svatba s knihovnou. Rozhovor s knihovnicí kladenské SVK Věrou Přibylovou, 4/120 • Druhý ročník Polabského knižního veletrhu, 10/3. s. obálky
HELEBRANTOVÁ, Jitka – KOLÁŘOVÁ, Marie:
Městská knihovna v Novém Strašecí slavila 140. narozeniny, 3/80
HOŘAVOVÁ, Barbora: viz RICHTEROVÁ, Daniela, 5/159
HOUŠKOVÁ, Zlata:
Čtisibrýl Ušatý – soutěž, 5/158 • Platové podmínky pracovníků knihoven v roce 2003 a 2004, 11/348
Hradišťské sluníčko 2005, 9/301
HRDÁ, Libuše:
Příležitost pro hudební oddělení veřejných knihoven, 3/102
HUTAŘ, Jan: viz JELÍNKOVÁ, Lenka: 2/66
Jak vyslovovat jména cizích autorů, 2/65, 3/94, 4/137, 5/149, 7–8/257, 9/282, 10/312, 11/364
JELÍNKOVÁ, Lenka – HUTAŘ, Jan:
Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě 2004, 2/66
JEŽKOVÁ, Zuzana:
Komunitní knihovna – veřejná knihovna pro celou komunitu, 4/110
JIRKALOVÁ, Hana (hj):
Zachráněné dědictví. Otevření nového pracoviště úseku vzácných tisků Městské knihovny v Praze, 1/17 • Cervantesův institut v Praze, 6/203 • Rozhovor s ředitelem Národní knihovny ČR Mgr. Vlastimilem Ježkem, 7–8/222, viz též VAŠKOVÁ, Olga • SKIP – 15. výročí znovuobnovení, 7–8/235 • Všeobecný slovník českého znakového jazyka, 7–8/238 • Vzpomínka na Ivo Markvarta, 10/319 • Cena Paměť světa pro Národní knihovnu ČR, 10/328 • Knihovny současnosti 2005. Seč 13.–15. září, 11/357 • Regionální funkce knihoven 2005. Zpráva ze semináře, 12/393
JONÁK, Zdeněk:
Vývoj naší společnosti v sugestivní zkratce, 7–8/263
Junior Internet 2005 vstupuje do Evropy!, 1/32
KAŇKA, Jan:
Spolupráce knihoven paměťových institucí v Zlínském kraji, 3/78
KARLÍKOVÁ, Ludmila: Není dudek jako Dudek, 7–8/260
KATUŠČÁK, Dušan:
Projekt KIS3G a cesta ke Slovenské knihovně, 10/325, 11/376, 12/397
KAZLEPKOVÁ, Lucie:
Akademie třetího věku v Kopřivnici, 7–8/258
KELBL, JIŘÍ:
Současná podoba církevní knihovny podle knihovního zákona a dokumentu Církevní knihovny v poslání církve, 1/7
Kladenští čtenáři v novém, 10/333
Knihovny v tisku:
1/35, 2/72, 3/108, 4/144, 5/180, 6/216, 7–8/271, 9/308, 10/344, 11/380, 12/412
Kodex etiky českých knihovníků SKIP, 6/209
KOCHOVÁ, Dana: Rytíři na hradě, 7–8/239
KOLÁŘOVÁ, Marie: viz HELEBRANTOVÁ, Jitka, 3/80

KONVIČNÁ, Emilie (ek):
Putování broučků ve Velké Lhotě…, 12/407
KOŠŤÁLOVÁ, Karolína: viz POSPÍŠILOVÁ, Jindřiška, 7–8/226
KOZUBKOVÁ, Yvona:
Malý výlet do historie, 9/305
KRÁĽOVÁ, Darina:
Obecní knihovna očima metodičky, 10/324
KRBOVÁ, Jana:
Financování komunitních projektů, 12/382
KŘIVÁ, Eva:
Čtyři druhy marketingu v knihovnické praxi, 1/2, 2/50
KUBÍČEK, Jaromír:
Czech and Czechoslovak history, 1918–2004, 12/408
KURKA, Ladislav: viz ALEXOVÁ, Jana – GROSZ, Jiří, 5/150
KVAPIL, Miloš:
Přemítání o standardech aneb Jak se stát přitažlivým, 6/202 • HCA 2005, 9/304
KVÍTEK, Martin:
Infopult – brána vědomostí otevřená, 6/187
KYSELÁ, Jarmila:
V rokycanské knihovně děti soutěží o Fénixův pohár, 9/305
LEDÍNSKÝ, Martin:
Přebírání záznamů pomocí Jednotné informační brány, 6/182
LEDVINOVÁ Jitka:
Vězeňské knihovny v západním světě a v České republice, 1/22, 2/64, 3/95, 4/128, 5/165, 6/206, 7–8/247, 9/292, 10/334
LIPTÁKOVÁ, Drahomíra:
Kamenický Šenov má novou knihovnu!, 6/191
LIŠKOVÁ, Anna:
Městská knihovna v Tanvaldu, 4/118
LOŠŤÁKOVÁ, Dana:
Knihovna a architektura potřetí. Seminář knihovny Univerzity Palackého, 11/362
MACKOVÁ, Eva:
Novinky z fondu knihovny knihovnické literatury Národní knihovny ČR, 1/34, 2/71, 3/107, 4/143, 5/179, 6/215, 7–8/269, 9/307, 10/343, 11/379, 12/411
MAREK, Vlastimil:
Chvála čtení, 7–8/232
MARKVART, Ivo:
Co s nimi? Do sběru?, 9/291
MARŤANOVÁ, Oľga:
Malé štěstí z velkého neštěstí v Knihovně Bedřicha Beneše Buchlovana, 9/281
MARVANOVÁ, Eva:
Oborové databáze pro pracovníky knihovnictví a informační vědy, 1/18
MEIER, JAN:
Když se řekne knihovna… Robert Fulghum, 1/26 • Halina Pawlowská, 2/68 • Jan Lukeš, 4/127 • Erazim Kohák, 5/173, František Straka, 6/185 • Zuzana Lapčíková, 7–8/234 • Ján Zákopčaník, 9/288 • J. H. Krchovský, 10/336 • Josef Veselý, 12/405
MĚDÍLEK, Boris: Knihovník Evžen Lukeš, 10/337
MICHALÁKOVÁ, Irena:
Regionální badatelské centrum je otevřeno již rok, 3/105
MIKEŠOVÁ, Marie:
Sepekov aneb Spolupráce malé knihovny s ostatními subjekty, 5/176
MITAŠÍKOVÁ, Zdeňka:
Večerníček oslavil narozeniny i v knihovně, 12/406
MITUROVÁ, Petra:
Předmluva k Metodickému pokynu Ministerstva kultury ČR k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území ČR, 3/89
MOLINOVÁ, Halina:
Knihovna – malé okno do velkého světa, 1/5
Naple Forum Newsletter, 7–8/243
Nelehký úděl cizinců, 6/204
NĚMCOVÁ, Jitka:
Zvukové knihy v roce…, 10/316
NĚMEČKOVÁ, Ivana:
Pohádky od dětí pro děti aneb Nová dětská knížka v Městské knihovně v Jihlavě, 12/407
NOVOTNÁ, Eliška:
Veřejný internet v malých vesnických knihovnách z pohledu municipálního managementu, 4/113
NYKLOVÁ, Milena:
Literární pouť Karla Hynka Máchy, 4/138 • Slovník latinských spisovatelů, 7–8/262
OKROUHLÍKOVÁ, Jarmila:
120 let Knihovny Uměleckoprůmyslového muzea v Praze, 10/320, 11/372
OLEHLA, Richard:
Britské literární weby, 7–8/256
Pamětní cena Astrid Lindgrenové, 4/117
PÁNKOVÁ, Šárka:
Noc s Andersenem v Městské knihovně v Kralupech nad Vltavou, 6/213
PARKER, James:
Co je public lending right?, 9/279
PETRÝDESOVÁ, Dana:
Týmová práce a její využití ve veřejných knihovnách, 7–8/254, 9/296
PĚTA, Jan:
Knihovna města Hradce Králové – výroční ohlédnutí a vyhlédnutí, 1/11 • Internetizace obecních knihoven: poznámka k diskuzi, 7–8/246
PITAŠOVÁ, Olga:
Akvizice vysokoškolských skript a učebnic ve Studijní a vědecké knihovně v Hradci Králové, 10/317
POKORNÝ, Jan:
Budování portálů knihoven, 5/146
POLIŠENSKÝ, Jiří:
Systém Kramerius – nástroj pro zpřístupňování digitalizovaných dokumentů, 6/186
Pomáháme vám číst, 7–8/260
POSPÍŠILOVÁ, Jindřiška – KOŠŤÁLOVÁ, Karolína:
Knihovny.cz, 7–8/226
PRCHALOVÁ, Lea:
V Ostravě soutěžily návrhy nového sídla krajské knihovny, 2/57 • 9. zasedání Ústřední knihovnické rady ČR 1. 2. 2005, 3/83 • 10. zasedání Ústřední knihovnické rady ČR 15. 6. 2005 • 11. zasedání Ústřední knihovnické rady ČR 13. 10. 2005, 12/400
PRUCKOVÁ, Lenka: Knihovna města Olomouce, 11/371
PTÁČKOVÁ, Božena:
Vandrovní čtenářské knížky, 9/301
RANKOV, Pavol:
Četba beletrie v konkurenci televize a rozhlasu: Některé výsledky výzkumu četby na Slovensku, 4/124, 5/169
RESSLER, Miroslav:
CALIMERA – spolupráce místních kulturních institucí, uplatňování nových metod práce a digitalizace místního kulturního dědictví v Evropě, 9/274
RICHTER, Vít:
Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2004 až 2010, 2/52 • Budou všechny knihovny připojeny k internetu?, 3/74 • Kampaň na podporu četby získala cenu Louskáček 2004, 6/194 • Věk a vzdělání pracovníků knihoven v roce 2004, 10/313 • Úroveň počítačové gramotnosti pracovníků knihoven v roce 2004, 12/387
RICHTEROVÁ, Daniela – HOŘAVOVÁ, Barbora:
Knihovny pro všechny – pozvání na konferenci, 5/159
Rok Babičky Boženy Němcové, 4/139
SEDLÁČKOVÁ, Eva:
Poprvé do školy – poprvé do knihovny. Vítězný projekt v soutěži Knihovna roku 2004, 1/20
SEHNALOVÁ, Jana:
Postřehy z 9. knihovnické dílny pořádané v rámci festivalu Jičín – město pohádky, 1/31
SCHLEIHAGEN, Barbara:
Kooperace knihoven v Německu, 10/329

SKOLKOVÁ, Linda:
Čechové velcí i malí aneb Co přinesl Týden knihoven 2005, 11/368
SOBOTOVÁ, Alena:
Herní klub ve Skvrňanech, 6/69
SOSNA, Karel:
Český knihovník v zemi fjordů, jezer a hor, 11/355
SOUČKOVÁ, Magda:
Odhalování tajemství pergamenu v evropských laboratořích, 6/188
Stanovisko IFLA k právu veřejného půjčování, 7–8/218
STERANKA, Rastislav:
Sedm let Městského informačního centra v Karviné, 1/27 • Regionální informační systém Karvinska – novinka z dílny Regionální knihovny v Karviné, 1/30 • Nové pracoviště Městského informačního centra při Regionální knihovně v Karviné zahájilo provoz, 6/211
STUDNIČKA, Pavel:
Nová slovníková příručka o spisovatelích Pardubicka, 6/210
SUKOPOVÁ, Svatava:
Karneval fantazie aneb Karvinské náměstí plné her, 7–8/258
SVOBODOVÁ, Eva:
Postavení muzejních knihoven v systému knihoven Královéhradeckého kraje z pohledu krajské knihovny, 2/62
ŠIMSOVÁ, Sylva:
O čem pojednává zákon The Freedom of Information Act a jaký je jeho význam pro knihovnickou profesi?, 2/3. s. obálky • Hrozí britským veřejným knihovnám zánik? Diskuze pokračuje, 3/3. s. obálky • Jak se staví britští knihovníci k problému informační gramotnosti?, 4/3. s. obálky • Jaké služby poskytují britští knihovníci seniorům?, 5/3. s. obálky • Jak pokračuje diskuze o nedostatcích veřejných knihoven?, 6/3. s. obálky • Co na Vás udělalo dojem během Vaší poslední návštěvy v Praze?, 7–8/3. s. obálky • Co soudí anglická veřejnost o programu Bookstart?, 9/3. s. • Co je nového v diskuzi o britských veřejných knihovnách?, 10/340 • Jak se staví anglické knihovny k veřejnému bezdrátovému internetu?, 11/3. s. obálky • Co soudí angličtí knihovníci o používání rádiofrekvenční identifikace, tzv. RFID v knihovnách?, 12/409
ŠKODOVÁ, Vesna:
Digitální projekty a programy v České republice a v angloamerické oblasti, 6/192, 7–8/251, 9/295, 10/339, 11/375, 12/401
ŠTĚPÁNEK, Pavel:
Osudy Dona Quijota v českém umění, 6/199
ŠTUDENTOVÁ, Hana:
S novou budovou VKOL a malým ohlédnutím do historie, 12/394
TAUBEROVÁ, Blanka:
Přednášky z dějin umění v sedlčanské knihovně, 1/29 • Děti a krajka – výstava v sedlčanské knihovně, 2/69 • O nejhezčí krajkový obal na knihu H. Ch. Andersena, 3/105 • Kulturní pořady v sedlčanské knihovně, 6/212 • Výstava žáků sedlčanské ZUŠ, 7–8/261
VAŠKOVÁ, Olga: viz JIRKALOVÁ, Hana, 7–8/222
VÁŠOVÁ, Lidmila:
Erat unus cantor bonus, 11/364
VELIČKOVÁ, Helena:
Cimélie ve Vědecké knihovně v Olomouci, 3/86 • Grafomanie jako cesta k národnímu sebevědomí, 7–8/266
VOJÁČKOVÁ, Radka:
Děti čtou nevidomým dětem, 12/406
VOJTÁŠEK, Filip (fv):
Novinky o informačních zdrojích na konferenci INFORUM 2005, 9/299
VRBENSKÁ, Miroslava: Happening v Semilech, 1/29
WIMMEROVÁ, Daniela:
Knihovna roku 2005. Nominované knihovny, 11/365
WINTER, Jaroslav:
Literární soutěž potvrzuje, že internet bourá bariéry, 3/98 • S bílou holí – příběhy nevidomých, 4/133 • Vzniká databáze míst veřejného přístupu k internetu, 5/154 • Březen – měsíc internetu 2005 bilancuje, 5/174 • Na finále do Paříže poletí mladí tvůrci z Berouna a Karlových Varů, 10/341 • Knihovny a veřejný internet, 12/392
ZBUDILOVÁ, Helena:
Don Quijote v českých adaptacích pro děti a mládež, 10/336 • Vybrané překlady ze španělské a hispanoamerické literatury za rok 2004, 12/403
ZEMÁNKOVÁ, Ladislava:
Bilance druhé etapy regionálních funkcí, 9/283
ZLÁMALOVÁ, Jindra:
Jak dělat časopis s elánem…, 4/141 • Čtěte si sami, my za vás číst nebudem!, 7–8/253
ŽÁKOVÁ, Eva:
Stavba nové budovy Krajské knihovny v Karlových Varech zahájena, 4/141

S E Z N A M R U B R I K

DISKUZE – NÁZORY

BÍNOVÁ KÁDNEROVÁ, Jiřina:
Spolupráce mezi knihovnami v realitě, 2/59
CEMPÍRKOVÁ, Květa:
Spolupráce knihoven – realita, 1/24
KVAPIL, Miloš:
Přemítání o standardech aneb Jak se stát přitažlivým, 6/202
PĚTA, Jan:
Internetizace obecních knihoven: poznámka k diskuzi, 7–8/246
SVOBODOVÁ, Eva:
Postavení muzejních knihoven v systému knihoven Královéhradeckého kraje z pohledu krajské knihovny, 2/62

INTERNET

BROŽEK, Aleš:
Sekce Nové možnosti internetu, 11/359
Junior Internet 2005 vstupuje do Evropy!, 1/32
NOVOTNÁ, Eliška:
Veřejný internet v malých vesnických knihovnách z pohledu municipálního managementu, 4/113
OLEHLA, Richard:
Britské literární weby, 7–8/256
WINTER, Jaroslav:
Literární soutěž potvrzuje, že internet bourá bariéry, 3/98 • Vzniká databáze míst veřejného přístupu k internetu, 5/154 • Březen – měsíc internetu 2005 bilancuje, 5/174 • Knihovny a veřejný internet, 12/392

JAK NA TO

ČÍŽKOVÁ, Naďa:
Knihovna kulturní centrum města, 9/290
HRDÁ, Libuše:
Příležitost pro hudební oddělení veřejných knihoven, 3/102

JAK VYSLOVOVAT…

jména cizích autorů, 2/65, 3/94, 4/137, 5/149, 7–8/257, 9/282, 10/312, 11/364

KDYŽ SE ŘEKNE KNIHOVNA

MEIER, JAN:
…Robert Fulghum, 1/26 • Halina Pawlowská, 2/68 • Jan Lukeš, 4/127 • Erazim Kohák, 5/173, František Straka, 6/185 • Zuzana Lapčíková, 7–8/ 234 • Ján Zákopčaník, 9/288 • J. H. Krchovský, 10/336 • Josef Veselý, 12/405

KRONIKA

CEMPÍRKOVÁ, Květa:
Úvaha nad 120 lety veřejného knihovnictví v Českých Budějovicích, 12/391
FETTERS, Aleš:
K osmdesátce PhDr. Borise Mědílka, 4/123
MĚDÍLEK, Boris:
Knihovník Evžen Lukeš, 10/337
VÁŠOVÁ, Lidmila:
Erat unus cantor bonus, 11/364

RECENZE
CEJPEK, Jiří:
O Alexandrijské knihovně – tentokrát převážně beletristicky, 7–8/265
CEJPKOVÁ, Iluše:
O knihovnách Středočeského kraje, 9/300
JONÁK, Zdeněk:
Vývoj naší společnosti v sugestivní zkratce, 7–8/263
KUBÍČEK, Jaromír:
Czech and Czechoslovak history, 1918–2004, 12/408
NYKLOVÁ, Milena:
Literární pouť Karla Hynka Máchy, 4/138 • Slovník latinských spisovatelů, 7–8/262
STUDNIČKA, Pavel:
Nová slovníková příručka o spisovatelích Pardubicka, 6/210

ROZHOVOR
HELCELET, Jan:
Zlatá svatba s knihovnou – s Věrou Přibylovou, 4/120
JIRKALOVÁ, Hana – VAŠKOVÁ, Olga:
Rozhovor s ředitelem Národní knihovny ČR Mgr. Vlastimilem Ježkem, 7–8/222

SKIP
FIALOVÁ, Hana:
Nejlepší písmáci ze Zlínska se sešli v Arcibiskupském zámku v Kroměříži, 7–8/237
JIRKALOVÁ, Hana:
SKIP – 15. Výročí znovuobnovení, 7–8/235
Kodex etiky českých knihovníků SKIP, 6/209
KOCHOVÁ, Dana: Rytíři na hradě, 7–8/239

ÚKR
PRCHALOVÁ, Lea:
9. zasedání Ústřední knihovnické rady ČR 1. 2. 2005, 3/83 • 10. zasedání Ústřední knihovnické rady ČR 15. 6. 2005, 9/289 • 11. zasedání Ústřední knihovnické rady ČR 13. 10. 2005, 12/400

ÚVODNÍK
BATT, Chris:
Investování do znalostí, 10/310, 11/346
BROŽEK, Aleš:
Stav domácích webových stránek veřejných knihoven na konci roku 2004, 2/38
JEŽKOVÁ, Zuzana:
Komunitní knihovna – veřejná knihovna pro celou komunitu, 4/110
KRBOVÁ, Jana
Financování komunitních projektů, 12/382
KŘIVÁ, Eva:
Čtyři druhy marketingu v knihovnické praxi, 1/2
LEDÍNSKÝ, Martin:
Přebírání záznamů pomocí Jednotné informační brány, 6/182
POKORNÝ, Jan:
Budování portálů knihoven, 5/146
RESSLER, Miroslav:
CALIMERA – spolupráce místních kulturních institucí, uplatňování nových metod práce a digitalizace místního kulturního dědictví v Evropě, 9/274
RICHTER, Vít:
Budou všechny knihovny připojeny k internetu? 3/74
Stanovisko IFLA k právu veřejného půjčování, 7–8/218

Z KNIHOVEN...
CEJPKOVÁ, Iluše:
Svět očima dětí – Literární soutěž dětí z Prahy 13, 1/30 • Noc s Andersenem v Praze 13, 6/212
DVOŘÁKOVÁ, Hana:
Duch velkého pohádkáře si to nenechal ujít, 5/176 • Za přírodou do knihovny, 9/302
GALÁŠKOVÁ, Blanka:
Mezinárodní knihovnická konference v Českém Těšíně, 7–8/261
HANZLÍKOVÁ, Lenka:
Kde končí svět 2005 v pobočce Opatov Městské knihovny v Praze, 7–8/259
Hradišťské sluníčko 2005, 9/301
KARLÍKOVÁ, Ludmila:
Není dudek jako Dudek, 7–8/260
KAZLEPKOVÁ, Lucie:
Akademie třetího věku v Kopřivnici, 7–8/258
KONVIČNÁ, Emilie:
Putování broučků ve Velké Lhotě..., 12/407
KOZUBKOVÁ, Yvona: Malý výlet do historie, 9/305
KVAPIL, Miloš: HCA 2005, 9/304
KYSELÁ, Jarmila:
V rokycanské knihovně děti soutěží o Fénixův pohár, 9/305
MICHALÁKOVÁ, Irena:
Regionální badatelské centrum je otevřeno již rok, 3/105
MIKEŠOVÁ, Marie:
Sepekov aneb Spolupráce malé knihovny s ostatními subjekty, 5/176
MITAŠÍKOVÁ, Zdeňka:
Večerníček oslavil narozeniny i v knihovně, 12/406
NĚMEČKOVÁ, Ivana:
Pohádky od dětí pro děti aneb Nová dětská knížka v Městské knihovně v Jihlavě, 12/407
PÁNKOVÁ, Šárka:
Noc s Andersenem v Městské knihovně v Kralupech nad Vltavou, 6/213
Pomáháme vám číst, 7–8/260
PTÁČKOVÁ, Božena: Vandrovní čtenářské knížky, 9/301
SEHNALOVÁ, Jana:
Postřehy z 9. knihovnické dílny pořádané v rámci festivalu Jičín – město pohádky, 1/31
SOBOTOVÁ, Alena:
Herní klub ve Skvrňanech, 2/69
STERANKA, Rastislav:
Regionální informační systém Karvinska – novinka z dílny Regionální knihovny v Karviné, 1/30
STRUNKOVÁ, Dobroslava:
Jaký byl Týden knihoven v novobydžovské knihovně? 1/28
SUKOPOVÁ, Svatava:
Karneval fantazie aneb Karvinské náměstí plné her, 7–8/258
TAUBEROVÁ, Blanka:
Přednášky z dějin umění v sedlčanské knihovně, 1/29 • Děti a krajka – výstava v sedlčanské knihovně, 2/69 • O nejhezčí krajkový obal na knihu H. Ch. Andersena, 3/105 • Kulturní pořady v sedlčanské knihovně, 6/212 • Výstava žáků sedlčanské ZUČ, 7–8/261
VOJÁČKOVÁ, Radka:
Děti čtou nevidomým dětem, 12/406
VRBENSKÁ, Miroslava:
Happening v Semilech, 1/29
ZLÁMALOVÁ, Jindra: Jak dělat časopis s elánem..., 4/141
ŽÁKOVÁ, Eva:
Stavba nové budovy Krajské knihovny v Karlových Varech zahájena, 4/141

ZE ZAHRANIČÍ
BURGETOVÁ, Jarmila:
Knihovny – cesta objevů. Téma 71. výroční konference IFLA, 11/353
KATUŠČÁK, Dušan:
Projekt KIS3G a cesta ke Slovenské knihovně, 10/325, 11/376, 12/397
KRÁĽOVÁ, Darina:
Obecní knihovna očima metodičky, 10/324
Naple Forum Newsletter, 7–8/243
RANKOV, Pavol:
Četba beletrie v konkurenci televize a rozhlasu: Některé výsledky výzkumu četby na Slovensku, 4/124, 5/169
SCHLEIHAGEN, Barbara:
Kooperace knihoven v Německu, 10/329
SOSNA, Karel:
Český knihovník v zemi fjordů, jezer a hor, 11/355

ZE ZAHRANIČÍ

> *DUŠAN KATUŠČÁK*
katuscak@snk.sk

Projekt KIS3G a cesta ke Slovenské knihovně

3. část

Rámcový datový model informačního systému

V systému se pracuje zejména s údaji vázanými na bibliografické zpracování dokumentů a na manipulaci se záznamy o dokumentech v různých dokumentografických systémech. V procesech zpracování a prezentace materiálů v digitální knihovně se pracuje se standardy nebo de facto standardy vztahujícími se k digitalizaci.

Datovou strukturu používanou v systému na vstupu, při zpracování, uchovávání, prezentaci, statistických výstupech apod. komplexně pokrývají mezinárodní standardy MARC21, založené na normě ISO 2709 a standardy založené na aplikacích SGML, např. Dublin Core, XML, na standardu ISO EDIFACT apod.

Systém pracuje s konceptem FRBR a s daty, která jsou k tomu nutná. Podrobnosti obsahuje dokumentace Virtua FRBR (work, presentation, manifestation).

V systému jsou definovány i údaje, které se týkají popisu *osob* – čtenářů a uživatelů služeb, popisu *dodavatelů* – knihkupců a nakladatelů, popisu *komunit* – organizací a akcí (MARC21 pro komunity), popisu informací o *holdinzích, exemplářích* a *klasifikačních systémech*. Systém Virtua má vlastní formát pro vstup a manipulaci s údaji o čtenářích (uživatelích), který je založen na normě ISO 2709 a má fyzickou strukturu formátu MARC21. Vzhledem k standardnosti tohoto formátu jsou ulehčené konverze záznamů o čtenářích, exporty a importy dat a manipulace s údaji vůbec.

Pravidla užívání a zpracování dokumentů obsahují *Anglo-americká katalogizační pravidla* (AACR), která byla adaptována jako národní katalogizační standard. Hlavní standardy (MARC21 bibliografický formát, MARC21 pro autority a holdingy a AACR) jsou uživatelům dostupné ve slovenských překladech. V roce 2004 byly do slovenštiny oficiálně přeloženy všechny standardy MARC21.

Management systému Virtua má v naší aplikaci poměrně složitou strukturu i pracovní postupy, které si musejí osvojit zejména zpracovatelé dokumentů. Principy práce obsahuje instruktivní materiál.[4]

Podpora uživatelů

Pro účastníky sdružení (členské knihovny KIS3G) i pro celý knihovní systém Slovenské republiky je závazným formátem MARC21 a jeho komponenty. Žádný uživatel nesmí svévolně a bez upozornění všech partnerů doplňovat nebo upravovat formáty MARC21. Případné modifikace a doplňky navrhují knihovny Slovenské národní knihovně, která zajistí jejich schválení a zveřejnění.

Pracovní dokumenty a instrukce jsou k dispozici na adrese *http://www.viks.sk/digitus/kis3g/*. Je zde dokumentace a slovenské překlady jejích nejdůležitějších částí, požadavky na systém ze strany veřejnosti, soubory se slovenskými překlady obrazovek, kontextové helpy, klient systému Virtua, formát MARC21, systémový klient apod. Materiály jsou k dispozicioprávněným uživatelům. Nejdůležitější instruktivní a koncepční materiály k digitální knihovně a k projektu KIS3G Memoria slovaca jsou na adrese *http://www.viks.sk/digitus/*.

Školení

Podmínkou účasti knihovny na užívání společného softwaru je, aby byli zaměstnanci, kteří mají se systémem pracovat, řádně vyškoleni. Zaměstnaneckého klienta může dostat pouze vyškolený pracovník. Školení k systému Virtua zatím proběhla ve dvou fázích:

První fáze – firemní školení (VTLS) – moduly: OPAC, Katalogizace, Výpůjčky, Seriály,

Akvizice a systémové školení. V této fázi bylo vyškoleno 102 zaměstnanců.

Druhá fáze zahrnuje řadu školení vedených školiteli, kteří absolvovali první fázi. Vloni v listopadu tak například proběhla školení katalogizátorů, celkem 131 osob, které dostaly certifikáty o absolvování, mají přiděleny loginy a hesla a mohou pracovat se systémem.

V rámci realizace projektu byly do první etapy vybrány čtyři slovenské knihovny: SNK Martin, UK Bratislava, ŠVK Banská Bystrica a Hornozemplínská knihovna Vranov nad Topľou. Z praktických důvodů se pozornost implementátorů zpočátku zaměřuje na knihovny a dokonce jen na vybrané, které jednak projevily zájem o využívání společného softwaru a jednak mají technické prostředky, telekomunikační infrastrukturu a potřebné kapacity k implementaci softwaru. Realizace projektu začala v prvním pololetí roku 2004 s menším počtem knihoven a s několika speciálními pracovišti. Po ověření a testování systému se přistoupí k jeho rozšiřování. V průběhu letošního roku byly integrovány další knihovny a speciální báze (ŠVK Prešov, SPK Nitra, Knihovna Katolické univerzity v Ružomberku, knihovna Slovenského střediska pro lidská práva, Slovenská chemická knihovna, Archiv literatury a umění, Slovenské národní literární muzeum, Národní biografický ústav, souborný katalog starých tisků 16.–19. století, Národní agentura ISBN, Diecézní knihovna v Klášteře pod Znievem, SPK v Bratislavě a další organizace a agendy, které jsou uvedeny v prováděcím projektu).

Projekt vytváří základní podmínky a předpoklady pro realizaci vyšší úrovně a kvality knihovnických a informačních služeb. Takovou vyšší kvalitu služeb představuje i *digitalizace* kulturního a vědeckého dědictví. Společný software Virtua disponuje nástroji na zpřístupňování digitálního obsahu sbírek široké veřejnosti prostřednictvím internetu. Proto je projekt digitalizace s prezentací kulturního a vědeckého dědictví součástí projektu KIS3G.

Na bázi projektu KIS3G se vytváří nový organizační a profesionální směr, jehož realizačním výstupem je Slovenská digitální knihovna (Virtuální knihovna Slovenska) a slovenský portál. Realizačním výstupem projektu VIKS je, popř. bude slovenský portál na digitální prezentaci kulturního dědictví s názvem *Memoria slovaca*.

Soustavné školení zaměstnanců, odborné semináře, diskuze, cvičení, konzultace, vytváření formálních a neformálních skupin, které by se zaměřovaly na co nejširší poznání a praktické využívání software Virtua, jsou základním předpokladem úspěchu celého projektu.

Zatím jsme na začátku, ale ukazuje se, že řada pracovníků uvítala skutečnost, že se ve slovenském knihovnictví začíná něco smysluplného dít a snaží se myslet a počínat si pozitivně a konstruktivně. Projekt KIS3G je jako každá nová věc doprovázen i negativními postoji, neochotou některých zaměstnanců cokoli měnit, nejistotou spojenou s osobní budoucností nebo nedůvěrou ve vlastní schopnosti. Je to přirozené, i když pro iniciátory a nositele projektu frustrující, protože kromě řešení odborných problémů se musejí zabývat i problémy komplikovaných mezilidských vztahů a vztahů mezi různými organizacemi.

Databáze KIS3G v systému Virtua

Systém Virtua měl v roce 2004 k dispozici pět databází (clas**):

Clas01: Hlavní produkční databáze
Clas02: Slovenská digitální knihovna
Clas03: Rezervní databáze
Clas04: Manipulační databáze
Clas99: Cvičná databáze

Přístup uživatelů k záznamům v produkční databázi Clas01

Od července 2004 pracuje SNK na řešení individualizace přístupu k lokacím a sbírkám prostřednictvím využívání tzv. skin technology. Řešení spočívá ve vytvoření jednoduchého přístupu uživatelů ke všem databázím Virtua a také k externím informačním zdrojům. Stav řešení je snadno ověřitelný, stačí se podívat na stránku *Slovenská knihovna: Portál ke katalogům a sbírkám slovenských knihoven* na adrese *http://www.kis3g.sk*

Konverze

Problematika konverzí a všeho, co s nimi souvisí, by si vyžadovala samostatnou studii. Byla by velmi poučná a dověděli bychom se v ní o skutečném stavu a o mýtech kolujících o našich databázích, o smlouvách s dodavateli, o „dokumentaci“ systémů a změn i o často „originálních“ přístupech k budování a udržování automatizovaných systémů. Konverzi jsme uskutečnili vlastními nástroji, protože žádný komerční konvertor by nedokázal překonvertovat data z existujících struktur. Byli jsme nuceni v každém jednotlivém případě a v každé agendě provést vlastní analýzy, připravit individální algoritmy konverze a vlastní konverzní programy. Nejnáročnější konverze se prováděly vloni od dubna do konce roku.

Organizační aspekty

V současnosti po vyjádření MK SR je jasné, že vzhledem k legislativě může KIS3G fungovat pouze na základě *dvoustranných smluv* mezi Slovenskou národní knihovnou a členskými knihovnami. Tato alternativa SNK fakticky neumožňuje poskytovat bezplatné služby jiným než rozpočtovým organizacím, přijímat platby a používat je na činnost sdružení, ani získávat prostředky pro jiné organizace (knihovny z jiných rezortů, knihovny zřizované VÚC, městy, obcemi, firmami, spolky apod.). Za této situace by bylo řešením, kdyby Slovenská národní knihovna v Martině dostávala z MK SR do svého rozpočtu prostředky na úkoly informatizace, tj. na provoz společného softwaru, na údržbu a implementaci (cca 5. mil. ročně; licence představuje cca 2, 8 mil. Sk). Doposud jsou uzavřeny *dvoustranné smlouvy s třinácti knihovnami* z východního Slovenska, přičemž smlouvy podepsali předsedové VÚC v Košicích a VÚC v Prešově a také ředitelé zainteresovaných knihoven. Před podepsáním je dalších pět smluv. Zájem o užívání společného softwaru projevují stále další a další představitelé VÚC, veřejných i akademických knihoven. V dubnu 2005 pracovalo se systémem asi 22 knihoven, resp. speciálních pracovišť (staré tisky, literární archiv, literární muzeum, výzkumné agendy apod.). Pro práci se systémem Virtua je vyškoleno přibližně 170 zaměstnanců.

ODKAZY:

1 Viz: http://www.kis3g.sk
2 *Návrh stratégie informatizácie spoločnosti v podmienkach SR a Akčného plánu.* – Bratislava : Úrad vlády SR, 2003. – Materiál ÚV-10939/2003, predložený MDPT (R. č.: 1141/M-2003). Prerokované vo vláde SR 21. 1. 2004. Schválené uznesenie č. 43/2004.
3 Katuščák, Dušan (2004): *Projekt informatizácie knižníc Slovenskej republiky : Vykonávací projekt implementácie spoločného integrovaného systému Virtua v Knižničnom systéme Slovenskej republiky.* Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. 202 s. URL: *http://www.snk.sk/KIS3G/Informatizácia_knižníc_projekt.doc.*
4 Katuščák, Dušan (2004). Záväzné zásady spracovania dokumentov vo Virtue. Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. 7 s.

SERVIS ČTENÁŘE

Městská knihovna Náchod zve na výstavu

OLDŘICH HLAVSA – Dílo a odkaz

Výstava je otevřena v pondělí a v pátek 9–17 h., v úterý až čtvrtek 10–18 h., v sobotu 9–11 h. Potrvá do 25. 2. 2006.

Náchodský rodák Oldřich Hlavsa (4. 11. 1909–27. 12. 1995) byl výraznou osobností české typografie a knižní grafiky. Prosazoval koncepční přístup ke grafické úpravě knihy s cílem zdůrazňovat myšlenky textu také kvalitou písma a výtvarnou hodnotou knihy. Výstava představí plejádu knih v grafické úpravě Oldřicha Hlavsy, drobné tisky, obálky časopisů Plamen a Typografia, fotografie z náchodských pobytů a soukromí. Na zahájení výstavy bude rovněž představen **pamětní sborník Oldřich Hlavsa** se vzpomínkovými texty Jiřího Šetlíka, Jana Solpery, Josefa Týfy – také rodáka z Náchoda-Bělovsi, Blanky Stehlíkové a dalších. Sborník vydala Městská knihovna v Náchodě s přispěním Kulturní a sportovní nadace města Náchoda. (So)

Nezapomeňte si předplatit časopis Čtenář na rok 2006!

Dosavadní předplatitelé dostanou v těchto dnech fakturu, kterou stačí jen zaplatit. Noví zájemci o předplatné najdou v tiráži kontakty na naši distribuční firmu, můžete mailovat a volat i do redakce. Stejný postup je i při eventuálních změnách v adrese či počtu výtisků.

Děkujeme, za dosavadní podporu našeho časopisu a věříme, že nám zůstanete nakloněni i v příštím roce.

> LEA PRCHALOVÁ (prchalova@svkos.cz)

11. zasedání Ústřední knihovnické rady ČR 13. 10. 2005

1. Kontrola plnění úkolů z 10. zasedání

1.1 Regionální funkce v Plzeňském kraji

Na podporu posílení finančních prostředků na regionální funkce v Plzeňském kraji doporučuje grémium ÚKR jednání ředitele NK ČR s hejtmanem Plzeňského kraje.

1.2 Regionální funkce obecně

B. Skučková informovala o záměru ministra kultury projednat s hejtmany krajů na setkání 18. října problematiku regionálních funkcí i výstavby krajských knihoven.

L. Prchalová informovala, že byly schváleny Zásady zajištění výkonu regionálních funkcí v Moravskoslezském kraji zastupitelstvem kraje.

1.3 Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2004–2010

V příštích týdnech bude MK ČR zvát k jednání zástupce rezortů, aby s nimi dohodlo metodiku k dosažení cílů Koncepce.

2. Autorský zákon

V. Richter shrnul pozitiva, kterých se podařilo v závěrečné fázi přípravy novely zákona dosáhnout, ale upozornil i na přetrvávající negativa novely:

- Vyjmutí zvukových a zvukově obrazových záznamů ze zákonné knihovní licence.
- Zavedení tříměsíční odkladné lhůty pro prezenční půjčování nových zvukových a zvukově obrazových záznamů v knihovnách (nově zavedeno *„půjčování na místě samém"*).
- Zákaz půjčování dizertačních a diplomových prací bez licenční smlouvy. Omezení se týká rozsáhlých fondů vysokoškolských knihoven, Národní knihovny ČR a Státní technické knihovny vzniklých před rokem 2000, k jejichž užití dali autoři souhlas jinou formou.
- Nemožnost pořádat akce typu „veřejné čtení" bez souhlasu autora. Jde o ryze nekomerční aktivity zaměřené na popularizaci četby, literatury a na podporu vzdělávání.

Skutečnost, že si návštěvníci knihoven v České republice nemohou volně půjčovat audiovizuální materiály, je v celosvětovém kontextu ojedinělá. Omezuje poslání knihoven při zprostředkování kulturních hodnot i přístupu ke vzdělávání. Uvedená praxe přímo odporuje prioritám vlády v oblasti vzdělávání.

ÚKR diskutovala o možnostech odstranění výše zmíněných bariér v činnosti knihoven. Shodla se v názoru, že zajištění přístupu veřejnosti k publikovaným dokumentům bez ohledu na jejich nosič je otázkou politického rozhodnutí, které se mj. promítá do stanoviska Ministerstva kultury ČR – předkladatele novely zákona.

Závěry:

- Neusilovat o získání zákonné knihovní licence pro zvukové i zvukově obrazové záznamy pro neprůchodnost (záporné stanovisko MK ČR).
- Vyvolat jednání s vedením Ministerstva kultury ČR ve věci zajištění finančních prostředků ze státního rozpočtu k úhradě odměn držitelům autorských práv ke zvukově obrazovým záznamům (analogicky s úhradou odměn za půjčování zvukových záznamů). Podklady připraví V. Richter.
- Prostřednictvím Národní knihovny ČR zahájit jednání s držiteli autorských práv a usilovat o uzavření smluv na půjčování zvukově obrazových záznamů.
- Individuálním lobbováním se pokusit o odstranění tříměsíční lhůty pro prezenční půjčování zvukových a zvukově obrazových záznamů. Usilovat o změnu novely autorského zákona pro využívání vysokoškolských kvalifikačních prací a pro užití autorských děl při veřejném čtení.

3. Dotační programy MK ČR

B. Skučková sdělila, že podle návrhu rozpočtu by měly být programy VISK, Knihovna 21. století a Česká knihovna dotovány ve stejné výši jako v roce 2005. Nové programy nebudou z finančních důvodů otevřeny.

4. Národní rozvojový plán

B. Skučková podala informaci o Národním rozvojovém plánu, který bude východiskem ke stanovování priorit a opatření v evropských operačních programech pro období 2007–2013. V kultuře jsou stanoveny okruhy: památková péče; péče o kulturní dědictví; rozvoj a podpora knihoven. O možné zapojení knihoven se zasloužila ředitelka odboru umění, knihoven a kinematografie, B. Čermáková.

5. Projekt internetizace knihoven PIK

15. října 2005 bude vyhlášena nová výzva a v příštím roce se očekává vyhlášení alespoň dvou výzev. Financování programu je v roce 2006 zajištěno částkou 100 mil. Kč.

6. Knihovní zákon

Po rozsáhlé diskuzi nad návrhy k novele knihovního zákona dospěla ÚKR k následujícímu:

- **Problematiku typologie knihoven** shrnout pouze do dvou alternativ. Zaprvé omezit v § 3 zřizovatele základních knihoven pouze na obce a současně doplnit kategorii „ostatní knihovny". Návrh připraví do 25. 10. 2005 T. Řehák. Zadruhé vyčlenit ze specializovaných knihoven ústřední specializované knihovny podle návrhu Asociace vysokoškolských knihoven.
- Zapracovat do novely právo knihoven na **shromažďování rodných čísel čtenářů**. V této souvislosti bude navrženo i ustanovení o možnosti uzavírání smluv mezi knihovnami, které umožní vzájemné sdílení dat o čtenářích. Návrh připraví do 25. 10. 2005 T. Řehák.
- **Povinnost připojení k internetu** – stávající odkladné ustanovení § 24 bude změněno tak, aby knihovny působící v obci s počtem obyvatel menším než 500, neměly povinnost provozovat internet, pokud obec zajistí jiné místo veřejného přístupu k internetu na území obce. Návrh formulace připraví do 25. 10. 2005 Z. Friedlová.
- Ustanovení § 16 o **evidenci a revizi knihovního fondu** bude doplněno o formulaci, že revizi knihovních fondů je možno ve stanoveném období provádět postupně.

Definitivní návrh ÚKR připravit do 30. 11. 2005.

Digitální projekty a programy v České republice a v angloamerické oblasti

6. část

Soukromé knihovny zveřejněné na internetu

V tomto oddíle popisuji digitální knihovny, které jsou obsahově a velikostí velmi různorodé. Mají ale společné to, že je spravuje jedna osoba nebo skupina osob, které nejsou vázány žádnou organizací a spravují digitální knihovny ve svém volném čase.

V této kategorii digitálních knihoven dochází často k velkým posunům a změnám. Některé z nich zanikají a nové velmi rychle vznikají nebo změní svůj obsah. Z těchto důvodů nebylo možné úplně popsat všechny knihovny v této kategorii. V následujícím textu jsem je seřadila podle velikosti.

Č.T.E.! České texty elektronicky

URL: http://www.cuni.cz/cte

Řešitel: Vít Praks, Tereza Praksová

Popis

Č.T.E.! České texty elektronicky obsahují kolem 350 knihovních jednotek. Projekt Č.T.E.! se přímo inspiroval projektem Gutenberg a dalšími textovými archivy. Cílem je digitalizovat a šířit texty pro vzdělávací účely v souladu s platným autorským zákonem. Šíření děl v nezměněné nebo upravené podobě je povoleno za podmínek, které stanovili tvůrci jednotlivých elektronických vydání.

Č.T.E. zveřejňuje aktualizovaný seznam deseti nových knih na síti a uvádí i to, ve které digitální knihovně se nacházejí. Pokud chce uživatel dostávat pravidelně přehled nových knih, po zadání požadavku a odeslání jeho emailové adresy, mu bude tato služba poskytnuta. Č.T.E. obsahuje odkazy na české digitální knihovny i na nejznámější zahraniční digitální knihovny. Vyhledávání pro uživatele je buďto

jednoduché pomocí zadávání jména autora či klíčových slov, nebo pokročilé pomocí předmětového indexu.

PALMKNIHY
URL: http://www.palmknihy.cz
Řešitel: Jiří Vlček
Popis

Cílem je digitální distribuce textů pro přenosná zařízení, hlavně pro kapesní počítače PALM, proto PALMKNIHY.

V současnosti nabízejí PALMKNIHY všechny knihy ke stažení zdarma. Hlavním omezením ve výběru literatury je podmínka, že zveřejňování všech děl musí být v souladu s autorským zákonem. Proto jsou v nabídce takové dokumenty, které této podmínce vyhovují – veřejně dostupné dokumenty (texty zákonů, texty autorů, kteří souhlasí s tímto způsobem šíření) a texty, na jejichž zveřejňování se autorský zákon již nevztahuje (texty starší sedmdesáti let a lidová tvorba). V současnosti nabízí projekt celkem 951 knih. Snahou autorů projektu je zařadit do nabídky i texty novější. Tohoto cíle hodlají dosáhnout nejspíš ve spolupráci s „klasickými“ nakladatelskými domy. Ideálem je, aby si z nabídky dokázal vybrat i náročný čtenář.

Nabídka PALMKNIH pro čtenáře poskytuje:
- Možnost stáhnout si knihu na svůj kapesní počítač.
- Možnost „známkovat“ knihu.
- Možnost diskutovat o knize.
- Možnost zobrazení náhledu knihy (zatím není k dispozici u všech knih).
- Zobrazení žebříčku nejoblíbenějších knih, zobrazení počtu stažení jednotlivých titulů.
- Osobní knihovnička pro rychlý přístup k nejoblíbenějším knihám.
- Avant-go kanál pro prohlížení stránek serveru přímo na kapesních počítačích.
- Spolupráce s nakladatelstvím a publikování ukázek z nově vydávaných knih.
- Příprava kryptování obsahu a vázání spustitelnosti knihy na konkrétním počítači.

Autorům PALMKNIHY nabízejí:
- Dobré jméno serveru.
- Možnost zveřejnění knih na jednom místě.
- Zpětnou vazbu od čtenářů.
- Informaci o počtu stažení knih a rozložení zájmu čtenářů v čase.
- Ve spolupráci s nakladatelstvími zveřejňování upoutávek na právě vydaná díla.
- V budoucnu šíření knih v nekopírovatelném formátu.

Tento projekt je důkladně zpracovaný. V sekci **Jak číst** autoři uvádějí programy pro každý typ počítače, které si lze stáhnout a které umožňují nebo usnadňují download elektronické knihy. Projekt rovněž nabízí možnost přímého tisku elektronických knih.

Při procházení fondu digitální knihovny si uživatel najede do sekce literatura, kde jsou knihy rozděleny do tematických kategorií.

Kategorie Zlatý fond obsahuje díla, která podle autorů patří k nejlepším. Vždy je uvedena sekce, kam dílo patří, autor skenu a jazyk dokumentu. Stejně jsou uspořádána díla ve všech ostatních sekcích. Při poklepání na vybrané dílo se ukáže karta dokumentu s údaji o kategorii dokumentu, počtu stažení, hodnocení čtenářů, počtu čtenářských recenzí, počtu stran knihy a možnosti downloadu knihy ve formátu Mob a Palm.doc.

Při vyhledávání uživatel klepne na ikonku vyhledávání, zobrazí se vyhledávácí formulář s poli:
- **Zlatý fond** – zaškrtávací pole, pokud uživatel chce vyhledávání omezit pouze na sekci Zlatý fond.
- **Pro tisk** – zaškrtávací pole, pokud uživatel chce vyhledávání omezit pouze na knihy, u nichž je možný tisk.
- **Kategorie** – zde má uživatel na výběr z kategorií, které jsou shodné s kategoriemi uvedenými v procházení.
- **Autor.**
- **Kniha.**
- **Formát** – zde má uživatel na výběr z formátu Mob či Palm.doc.
- **Čas vložení** – tím je myšlen čas uložení dokumentu do digitální sbírky.
- **Jazyk** – uživatel má na výběr jazyk český nebo slovenský.
- **Ukázky** – zaškrtávací pole, uživatel si může vybrat ukázky pouze z papírových knih.
- **Počet** – zde jsou dané možnosti: 10, 20, 50, 100.

Při vybrání díla se zobrazí stejná nabídka na stažení dokumentu jako při vyhledávání.

VESNA ŠKODOVÁ (Vesna.Skodova@seznam.cz)

Vybrané překlady ze španělské a hispanoamerické literatury za rok 2004

1. část

Španělská poezie se českému čtenáři představila v roce 2004 především výborem *V kořenech světla ryby* (Obra poética 1, Obra poética 2, Fragmentos de un libro futuro). Autorem těchto sbírek je španělský básník a esejista **JOSÉ ÁNGEL VALENTE** (1929 Orense – 2000 Ženeva). Obsáhlý chronologicky komponovaný výbor z básnického díla přeložil a uspořádal Petr Zavadil a doslovem opatřil Jiří Holub. Sbírka básní byla vydána nakladatelstvím Fra (282 s.). Jde o první velmi působivý překlad Valenteho tvorby do češtiny.

Valente byl jedním z nejosobitějších španělských básníků druhé poloviny 20. století a jedna z nejznámějších osobností evropské kultury 20. století. Narodil se v Galicii, studoval práva na univerzitě v Santiagu de Compostela a románskou filologii v Madridu. Vyučoval na univerzitě v Oxfordu a působil v Ženevě a v Paříži. Bývá spojován s básnickou skupinou 50. let minulého století (tzv. generace poloviny století). Jeho poezie je jazykově i myšlenkově velmi komplikovaná. Je psána hovorovým jazykem, autor často s jazykem experimentuje. Valente zprvu psal verše v duchu realistické a svědecké tendence, zdůrazňoval etickou oblast a využíval poezii k poznání podstaty lidské existence. Jde o testimoniální poezii, která je historicky a společensky jasně zacílená. V další etapě tvorby je v jeho básních patrný příklon k různým typům mystické tradice (anglická metafyzika, španělský asketismus a mysticismus). Vychází ze španělské renesanční a barokní tradice (San Juan de la Cruz, Luis de Góngora, Francisco de Quevedo). Valente spolupracoval se španělským poválečným tiskem, uveřejňoval především eseje. Jako esejista měl vliv na autory mladší generace. Jedno z jeho prvních děl bylo frankistickou cenzurou zakázáno – *Číslo 13* (1971, Número trece). S výjimkou prvotiny celé dílo vytvořil mimo domov. Působil jako překladatel především západní poezie (John Donne, John Keats, Gerard Manley Hopkins, Benjamin Péret, Paul Celan, Edmond Jabés ad.). První básnická sbírka byla inspirována matčinou smrtí *Na způsob naděje* (1954, A modo de esperanza), další byly psány v metafyzickém duchu: *Básně pro Lazara* (1960, Poemas a Lázaro), *Paměť a znaky* (1966, La memoria y los signos), *Sedm výjevů* (1967, Siete representaciones), *Materiál paměť* (1978, Material memoria). Z pozdější tvorby mystické, plné mezní jazykové hutnosti, jmenujme např. *Mandorla* (1982) a *Žhnutí* (1984, El fulgor).

Valenteho básnická tvorba, v neustálé proměně a obnově, byla opakovaně oceněna: Cena Adonais (1955), Cena kritiky (1960), Cena asturského prince (1988), Národní básnická cena (1993), Cena královny Sofie (1998) ad. Jeho tvorba upoutala mnoho významných odborníků a spisovatelů (Emilio Alarcos Llorach, Pere Gimferer, María Zambrano, Juan Goytisolo, José Lezama Lima, Juan Gelman a další).

Valente byl znalcem evropské literatury, hudby a malířství. Jeho tvorba je bohatá vzhledem k žánrům, formám, obsahům a multikulturním přesahům. V doslovu sbírky J. Holub uvádí, že španělská tvorba posledních padesáti let není v českém prostředí příliš známá a zmiňuje překlady A. Přidala, M. Uličného či L. Čivrného. Na blízkost a jistou spřízněnost Valenteho tvorby s dílem Františka Halase poukazuje Anna Kareninová v článku „Prozářené lekce temnot – Zavadilův výbor z díla Josého Ángela Valenteho je velkou událostí pro českou poezii“ (in: Nové knihy, příloha Lidových novin, 16. 10. 2004, s. 16).

Dalším z překladů ze španělské literatury vydaných v letošním roce je válečné drama *Vojáci od Salaminy* (2001, Soldados de Salamina) spisovatele **JAVIERA CERCASE** (*1962 Ibahernando/ Cáceres). Román přeložený Blankou Stárkovou byl vydán nakladatelstvím Mladá fronta (228 s.).

Sám autor označuje dílo za reálný příběh, „příběh ze života“, který se skutečně udál. Román má „hybridní“ podobu, prolíná se zde historický román s objektivním vyprávěním. Kniha vyšla ve Španělsku ve čtyřiceti vydáních a byla přeložena do více než 16 jazyků. Vyvolala četné polemické ohlasy. Válečné drama inspirovalo španělského režiséra Davida Truebu k natočení filmu,

který byl uveden v roce 2003 na filmovém festivalu v Cannes a v letošním roce nominován na Oskara.

Román *Vojáci od Salaminy* je rozdělen do tří kapitol: Přátelé z lesa, Vojáci od Salaminy a Schůzka ve Stocktonu. Dále obsahuje doslov a stručnou chronologii občanské války od Jana Hlouška a jmenný přehled spisovatelů, novinářů a politiků. Román zachycuje příběh novináře a nepříliš úspěšného spisovatele, který se rozhodne sepsat událost, jež se odehrála za občanské války ve Španělsku. Republikánské oddíly, které ustupují směrem k Francii, chtějí zastřelit skupinu zajatých frankistů, mezi nimiž je i spisovatel Rafael Sánchez Mazas (1894–1966, zakladatel a ideolog falangy, tvůrce hesla, hymny a symbolu strany). Při chystané popravě v jedné katalánské lokalitě se mu podaří utéci. Ostatní jsou zastřeleni. V lese se setkává s neznámým vojákem, který ho může zastřelit, ale bez vysvětlení a po několikavteřinovém pohledu z očí do očí mu bez slova vysvětlení daruje život. Novinář rekonstruující příběh Sánchеze Mazase se snaží nalézt onoho neznámého vojáka. Během sepisování příběhu si klade různé otázky, které se týkají vypořádání s aktuální minulostí. Kniha byla označena jako mistrné podobenství o politickém násilí, utrpení, zvláštní logice soucitu a smíření nebo jako „politický western“. Soudobý peruánský autor Mario Vargas Llosa ji označil za jednu z nejlepších knih, jaké v poslední době četl.

Cercas je autorem souboru povídek *Skutečné příběhy* (2000, Relatos reales), jedné novely *Pohnutka* (1987, El móvil) a dalších dvou románů *Nájemník* (1989 a 2000, El inquilino) a *Břicho velryby* (1998, El vientre de la ballena). Román *Vojáci od Salaminy* je jeho posledním dílem, které bylo oceněno čtenáři i kritiky (např. Chilská cena kritiky, Cena města Barcelony, Cena města Cartageny, Cena Extremadury).

Spisovatel pracoval na univerzitě v Illinois a od roku 1989 na univerzitě v Geroně. V současné době úzce spolupracuje se španělským deníkem El País.

Španělský filmový režisér **PEDRO ALMODÓVAR** (*1949 Calzada de la Calatrava) natočil celou řadu úspěšných filmů a napsal vedle filmových scénářů i několik prozaických děl, ze kterých bylo do češtiny dosud přeloženo pouze jediné. Jedná se o dílo *Patty Diphusa. Venuše záchodků* (1974, Patty Diphusa y otros relatos). V překladu Anežky Charvátové bylo vydáno nakladatelstvím Garamond (168 s.).

Postavu Patty vytvořil Almodóvar v sedmdesátých letech minulého století na stránkách časopisu Madridský měsíc (La Luna de Madrid). Děj své knihy situoval do Madridu, do kterého se ve věku 16 let skutečně přestěhoval, bez rodičů a peněz, aby zde studoval a točil filmy. Madrid poznal velmi dobře, což se odrazilo v jeho tvorbě filmové i literární. Zaměřoval se na španělskou střední vrstvu, která stojí na prahu konzumní éry, na její dramata a bídu. Zachycuje příběhy lidí žijících v 80. letech 20. století ve španělském hlavním městě a jeho okolí. Madrid je zde podán jako město volnosti, prostoru a tvůrčí svobody. Dílo také obsahuje úvahy o umění a kultuře. Hlavní postavou díla je životem protřelá a mezinárodně uznávaná pornohvězda Patty Diphusa, postava jakoby vystupující z Almodóvarových filmů. Pornohvězda je pozvána ředitelem postmoderního časopisu, aby vyprávěla své životní příběhy. Jedná se o literární „alter ego“, ženského dvojníka slavného režiséra. Patty nikdy nespí, proto je schopná vyprávět velké množství příběhů, které jsou téměř všechny spojeny se všemi možnými sexuálními praktikami a s drogami. To vše slouží Patty k úvahám o lidské povaze. Je ve své podstatě žena, která muže utěšuje i uspokojuje, ale má i druhou tvář, je zahleděná sama do sebe, soucitná i křehká, utíkající se do samoty. Jejím životním mottem je užívat si plnými doušky všech rozkoší světa.

Almodóvarovo zmíněné dílo se dočkalo ve Španělsku také divadelního zpracování.

Dalšími dvěma významnými španělskými umělci, se kterými se můžeme seznámit prostřednictvím nových překladů z letošního roku, jsou Salvador Dalí a Luis Buñuel. Jméno španělského malíře **SALVADORA DALÍHO** (1904–1989 Figueras) je spojeno s tzv. veristickým surrealismem. Tato talentovaná a neobyčejná osobnost byla skutečným soudobým antihrdinou, mnohdy označovaným za génia či šílence. Prolomil všechny mýty, jeho chování dodnes mnohé vábí a mnohé odpuzuje. Dalí se narodil v Katalánsku, studoval školu grafiky v Madridu, kde se seznámil např. s Luisem Buñuelem a Federikem García Lorkou. Byl vyloučen z akademie, a tak přispíval do různých časopisů a vystavoval. Byl ovlivněn kubismem a Picassem. Hodně cestoval, navštívil Itálii, Francii, Anglii a USA. V roce 1958 uzavřel sňatek s Galou. V roce 1964 byl vyznamenán Křížem královny Isabely. O devět let později bylo otevřeno Dalího muzeum v jeho rodném městě. V osmdesátých letech minulého století byl jmenován markýzem z Pubolu. Po smrti své ženy namaloval poslední obraz *Ocas vlaštovky.* Při požáru utrpěl vážné popáleniny a po zbytek života byl těžce nemocný a upoutaný na lůžko. Zemřel 29. ledna 1989.

Českému čtenáři se v letošním roce dostávají do ruky hned tři tituly týkající se Dalího. Prvním z nich je překlad ze španělštiny nazvaný *Dalí důvěrně – kresby, skici a korespondence* (Dalí íntimo – Dibujos, apuntes y palabras entre contemporáneos). Byl vydán nakladatelstvím Odeon (144 s.). Kniha obsahuje cca 70 dosud nepublikovaných kreseb, skic, návrhů i portrétů a především dopisy současníků, přátel a obdivovatelů Salvadora Dalího. Dílo přeložili Marie Jungmanová, Alexandra Pflimpflová a Michal Novotný.

Dalším v pořadí je překlad z angličtiny *Tajný život Salvadora Dalího* (1942, The secret life of Salvador Dalí) v podání Ludmily Vaňkové, který vydalo nakladatelství Slovart (396 s.). Třetím dílem o Dalím, tentokrát v překladu z francouzštiny, je *Deník génia* (1964, Journal d'un génie). V současné době je v tisku (nakladatelství Slovart). První vydání v překladu Jana Vaňka vyšlo v roce 1994.

HELENA ZBUDILOVÁ (zbudil@pf.jcu.cz)

Pokračování příště

KDYŽ SE ŘEKNE KNIHOVNA...

Josef Veselý, redaktor Českého rozhlasu

Veřejnou knihovnu jsem začal navštěvovat již ve stáří raně školním, byla to brněnská Knihovna Jiřího Mahena, nejprve místní pobočka v Brně-Židenicích, vedená spíše podomácku, a potom ta velká, umístěná v barokním domě ve středu Brna. První už neexistuje, v jejích prostorách se dnes podávají jiné léky než jsou ty na lidskou dušičku (je v ní totiž lékárna), zato ta druhá, Mahenova, se rozrostla do skutečně důstojného stánku vědění. Navíc se stala místem, kde se lze setkávat nejen kvůli knížkám, ale i kvůli lidem. Poslední patro (úplně pod střechou) se stalo už mnohokrát svědkem čtenářských besed, několikrát z této knihovny vysílal Český rozhlas a ozývají se tu i hlasy dětských folkloristických souborů.

Jako šestnáctiletý jsem se stal klientem tehdejší Státní pedagogické knihovny v Brně (zalhal jsem, že nutně potřebuji literaturu k maturitě, kterou mají pouze oni, a na podezřívavý dotaz, nejsem-li na maturanta poněkud mlád, odpověděl jsem, že mě vzali do školy dřív). A i když jsem poté strávil hodiny i v Univerzitní knihovně v Brně a pod střechami Klementina v Praze, nikdy nezapomenu na to takřka rodinné prostředí v Pedagogické knihovně na Solniční ulici.

Dnes už využívám možnosti objednávat si knihy prostřednictvím internetu v Moravské zemské knihovně, i když (po pravdě): knihovnu dělají nejenom knihy a prostory, ale také – a někdy bych si troufal tvrdit, že především – knihovníci. Ani sebeinteligentnější a uživatelsky přívětivé počítače je nenahradí. Což mi chybí, když zoufale sháním písemné materiály k dalšímu dílu Toulek. Internet mi ne a neporadí, mlčí, zatímco paní knihovnice se pokaždé hluboce zamyslela, potom se její prsty prohrábly kartotékou a za malou chvilku byl kýžený zdroj informací na světě. A že těch zdrojů potřebuji… Seriál Toulky českou minulostí už dávno není veden knižní předlohou od Petra Hory-Hořejše, ale rozbíhá se do pramenů a monografií a životopisných děl o lidech či událostech, o kterých je v původních Toulkách pouze letmá zmínka v glose na okraji stránky. Zkrátka jde si svou cestou a vedle literární podoby vzniká jeho rozhlasový sourozenec.

Knížka Kterak… aneb (první) půlkopa, tj. plná třicítka míst a příběhů z české, moravské a slezské minulosti, a to slavné i neslavné (Titanic, 2005) pak byla počata v průběhu dlouhých let na základě mých vandrů po Československu, neboť jsem připravoval rozhlasové pořady pro děti Šipka, Domino a Rádio na polštář. Časem jsem nasbíral tolik materiálu, že mě to přinutilo (spolu s nakladatelkou, samozřejmě), abych se pokusil dát těm vzpomínkám, faktům, znalostem knižní tvar. Zatím o tom děcku, které se narodilo, říkají lidi (čtenáři), že není z nejhorších, že ani moc nekulhá, že vidí a slyší, a prsty že má prej taky všecky to děcko, no, nevím. Číslovka „první“ v titulu jako by naznačovala, že by mohla přijít i „druhá,“ ale to se ukáže.

Připravil JAN MEIER

Z KNIHOVEN…

Večerníček oslavil narozeniny i v knihovně

V Regionální knihovně Karviná každoročně pořádáme besedy na téma příběhů z večerníčků – s názvem *Než půjdete spát*. Letos jsme využili kulatého jubilea a na začátku školního roku v týdnu od 5. do 9. září jsme zorganizovali velkou oslavu Večerníčkových 40. narozenin.

Byla to oslava jak se patří – každý podvečer jsme si s třicítkou dětí četli příhody z večerníčků (*Bob a Bobek v restauraci, Jak se Rákosníček nepostaral o teplo* a další). Rozpoznávali jsme znělky večerníčků a hlasy postaviček, závodili o nejrychleji složenou čepici, dokonce jsme společně vytvořili dva metry velkou MAXI čepici. V průběhu akce jsme vybírali nejoblíbenější postavičku (děti nejvícekrát nakreslily Makovou panenku a v těsném závěsu bylo hodně Rákosníčků, víl Amálek, Bobů a Bobků). Povídali jsme si také o Večerníčkově historii.

Pořádná oslava se samozřejmě neobešla bez zpěvu (zazpívali jsme si s koťaty Camfourkem, Pacičkou a Mourkem, s Žofkou Orangutanovou i Machem a Šebestovou), tance a dobrého DORTU. Všem malým „večerníčkům“ bylo líto, že si nemohl televizní Večerníček na dortu pochutnat s nimi, a tak jsme mu alespoň poslali do televize blahopřání k narozeninám.

Děti, které se oslavy zúčastnily si na ni určitě vzpomenou vždy, když budou v sedm večer usedat k televizi.

ZDEŇKA MITAŠÍKOVÁ

Děti čtou nevidomým dětem

Dětské oddělení Krajské vědecké knihovny v Liberci zahájilo v roce 2002 projekt *Děti čtou nevidomým dětem*. Jeho cílem bylo nejen vytvoření zvukových knih určených pro nevidomé děti, ale také rozvoj dětského čtenářství. Věříme, že také ne nepodstatné bude i zjištění dětí, že něco tak samozřejmého, jako je čtení, které je mnohdy ani nebaví, je pro jinou skupinu dětí zcela nedostupnou záležitostí. A konečně důležitým efektem je obohacení zvukových knihoven o jiný druh zvukového záznamu.

Samozřejmě na počátku projektu byl výběr knih pro realizaci zvukové nahrávky. S tím pak byly osloveny základní školy spolu s podrobnou představou projektu. Děti za podpory pedagogů přečetly knihu vybranou knihovnou a škola provedla „předvýběr“ čtenářů, kteří jsou schopni načítat knihu na zvukový záznam. Vybraní čtenáři se v knihovně sešli s režisérem zvukového záznamu a vyzkoušeli si možnosti načítání knihy. Pak už vždy následovalo samotné nahrávání zvukové knihy v nahrávacím studiu knihovny.

Jako první byl vytvořen zvukový záznam knihy regionálního autora Ludvíka Středy *Pohádky pro kočku* (věková kategorie 6 až 9 let), její ilustrátor Milan Janáček nám vytvořil přebal na CD. Druhou namluvenou knížkou bylo *Pět minut před večeří* spisovatelky Ivy Procházkové, která je určena věkové kategorii 9 až 11 let. Přebal CD je totožný s přebalem knihy, samozřejmě za souhlasu ilustrátora Václava Pokorného. Zatím poslední nahranou knihou, byla knížka básníka a spisovatele Jiřího Žáčka *Nesedejte na ježka*. Protože je plná básniček, říkadel, pohádek a hádanek, scenárista a zároveň režisér Pavel Michal napsal takový scénář, aby byla zvuková nahrávka pestrá, interaktivní a veselá, což se, myslím, velmi zdařilo. Přebal CD byl vytvořen z originálních knižních ilustrací Lucie Dvořákové, opět s jejím souhlasem.

Ještě téměř teplé zvukové knihy byly vždy slavnostně pokřtěny v liberecké obřadní síni v rámci Veletrhu dětské knihy a každá zvuková kniha měla svého kmotra. Všechny zvukové knihy byly poskytnuty Macanově knihovně v Praze, knihovně SONS sídlící v Liberci a základním školám, které o zvukovou knihu projevily zájem.

Dětští čtenáři, kteří se na realizaci zvukových záznamů podíleli, obdrželi grafický list, z něhož je patrné, že patří do skupiny dětí načítající zvukové knihy pro nevidomé děti. Odměněny byly i školy, které nominovaly čtenáře do tohoto projektu a jejichž žáci byli úspěšní. Obdržely knižní dary do školní knihovny. To se nám ale bohužel podařilo pouze poprvé, při dalších realizacích nebyla finanční částka dotace tak veliká, aby mohla pokrýt náklady na zakoupení knih pro školy.

Přesto projekt úspěšně pokračuje a každý rok je vytvořen jeden zvukový záznam. V uvedené činnosti budeme samozřejmě pokračovat, a to, jak doufáme, knihou Ivony Březinové *Praprázdniny*.

Jsme přesvědčeni, že se tímto projektem podaří nejen obohatit zvukové knihovny a zvedat prestiž dětského čtenářství, ale i vzbudit zájem dětí základních škol o solidaritu s handicapovanými lidmi.

RADKA VOJÁČKOVÁ

Pohádky od dětí pro děti aneb Nová dětská knížka v Městské knihovně v Jihlavě

Městská knihovna v Jihlavě vydala v pořadí již druhou knížku dětských autorů. V loňském roce to bylo čtrnáct příběhů *O přátelství se zvířátky*, které napsali malí čtenáři z dětské pobočky v Jihlavě Horním Kosově.

Letošní knížka, inspirovaná dvoustým výročím narození H. CH. Andersena, nese název ***Pohádky*** a najdete v ní sedmačtyřicet nových, dětmi vymyšlených pohádek. Jsou doprovázeny barevnými ilustracemi dětských spisovatelů a kniha má 126 očíslovaných stran. Autorsky se na ní podílelo padesát devět dětí – čtenářů z dětského oddělení knihovny a pobočky v Horním Kosově. *Pohádky* knihovna vytiskla v nákladu 100 kusů a knížka je neprodejná, vypůjčit si ji čtenáři mohou v dětském oddělení jihlavské knihovny a jejich pobočkách. K nahlédnutí je i na webové stránce knihovny (*www.knihovna-ji.cz)*. Touto knihou se knihovna zapojila do projektu Klubu dětských knihoven KDK SKIP – *Kde končí svět – Díky za pohádku!*

Pohádky byly slavnostně pokřtěny a na jejich cestu mezi čtenáře je vyprovodil samotný oživlý H. CH. Andersen a jeho přítelkyně Pohádka, v podání herců Horáckého divadla v Jihlavě.

Děti nás dospělé nechaly ve svých pohádkových příbězích nahlédnout do světa svých přání, snů a fantazie. Městská knihovna pak mnohým dětem splnila jejich přání – napsat knížku a všichni malí spisovatelé dostali *Pohádky* od knihovny jako dárek na památku.

IVANA NĚMEČKOVÁ

Foto Radka Pavlíčková

Putování broučků ve Velké Lhotě na Vsetínsku

V pátek 7. října se rozzářila pestrobarevnými světýlky broučků a berušek také obec Velká Lhota. Letošní 15. jubilejní ročník již tradičně zorganizovala místní knihovna za finančního přispění Obecního úřadu ve Velké Lhotě, sboru dobrovolných hasičů a sportovců.

Lampiónové průvody mají v této obci své opodstatnění už proto, že zde v letech 1875–1895 působil jako evangelický kazatel právě autor oblíbené knížky *Broučci* Jan Karafiát.

Průvod měl tři zastávky u tabulí naučné stezky J. Karafiáta, u místního kostela a evangelické fary, kde je dodnes umístěna pamětní deska tohoto spisovatele.

Milou návštěvou byly také pracovnice Masarykovy veřejné knihovny ve Vsetíně a Městské knihovny ve Valašském Meziříčí. Místní děti obstály na výbornou ve znalostním testu o Velké Lhotě, o Janu Karafiátovi a jeho knize a za to získaly razítko účastníka pochodu a obrázek. Všichni si s chutí zazpívali písničku o broučcích. Lampiónový průvod byl zakončen velkolepým ohňostrojem na hřišti a všechny děti byly odměněny sladkostmi a drobnými dárky. Všem organizátorům byly největší odměnou rozzářené oči dětí, které vyžadovaly příslib, že v příštím roce si celou akci zopakujeme.

(ek)

Czech and Czechoslovak history, 1918–2004

Compiled Věra Břeňová, Slavěna Rohlíková.
Prague, Institute of Contemporary History, 2005. – 453 s. ISBN 80-7285-060-1

Mezinárodní sjezdy historiků pořádané vždy po pěti letech jsou tradiční příležitostí pro historické ústavy, aby zpracovaly bibliografické přehledy, kterými mohou prezentovat výsledky, jak se projevily v publikační činnosti. K takovému sjezdu historiků, konaném v Oslu v roce 2000, zpracoval Ústav pro soudobé dějiny AV ČR první přehled za období 1990 až 1999, ke 20. sjezdu historiků, konaném v červenci 2005 v Sydney, vyšlo pokračování zpracováním následného pětiletého období z let 2000–2004.

V úvodu práce srovnává Vilém Prečan na rozsahu obou dosud vydaných bibliografií zdvojnásobení výzkumu o soudobých dějinách. Za desetiletí 1990–1999 bylo publikováno 5700 prací, za následné pětiletí 2000–2004 uvádí soupis 4709 prací. Přitom rozsah bádání je ještě větší, když přihlédl ke skutečnosti, že v celé databázi je zaznamenáno o dalších 40 % více článků, které však byly při výběru pro tento soupis pominuty.

Ve druhém úvodu informuje Oldřich Tůma o Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR. Poukazuje zejména na skutečnost, že jej tvoří z větší poloviny příslušníci mladé generace do 35 let. Do jeho výzkumné pozornosti patří zejména období do 2. světové války včetně, historie období komunismu a nové oddělení zaměřené na transformaci postkomunismu.

Vydavatelská poznámka Věry Břeňové pak seznamuje s kritérii výběru záznamů. Vzhledem k mezinárodnímu určení se dávala přednost dokumentům publikovaným v cizích jazycích nebo alespoň s cizojazyčným résumé a těm, které vznikaly na akademických pracovištích včetně vysokých škol. Bibliografie zahrnuje vedle monografií také sborníky a články z časopisů.

Uspořádání bibliografie vychází z povahy vybraných dokumentů a ty jsou utříděny do pěti oddílů – 1. Historiografie, 2. Společenské vědy, 3. Materiály podle povahy (eseje, fotodokumenty, paměti, korespondence), 4. Chronologické třídění (zde je záznamů podle historických období nejvíce), 5. Místní studie, biografie, kultura.

Na záznamech je třeba ocenit pečlivost v popisu, jednotnost, přehledné uspořádání i to, že české nebo jiné slovanské názvy jsou přeloženy do angličtiny. Pomocný aparát tvoří rejstřík autorů, věcný rejstřík osob a názvový rejstřík jak v češtině, tak v angličtině.

Takto uspořádaná bibliografie představuje zajímavé čtení, a to nejen pro historiky. Jednotlivé záznamy zachycují nedávné události či osobnosti, které se staly předmětem zpracování a lze se o nich více dočíst v knihách či studiích. Jde o velice aktuální, nejnovější produkci našich historiků.

JAROMÍR KUBÍČEK

20062006**2006**2006**2006**2006**2006**2006**2006**2006**2006**2006**2006**

Všem našim čtenářkám a čtenářům, spolupracovnicím a spolupracovníkům, knihovnicím a knihovníkům děkujeme za jejich podporu a přízeň a přejeme hodně štěstí, zdraví a spokojenosti v novém roce 2006.

Vaše redakce časopisu Čtenář

20062006**2006**2006**2006**2006**2006**2006**2006**2006**2006**2006**2006**

—Dotaz: Co soudí angličtí knihovníci o používání rádiofrekvenční identifikace, tzv. RFID v knihovnách?

—Odpověď: RFID čip se používá k ukládání údajů, které podobně jako v čárovém kódu mohou být na krátkou vzdálenost přečteny pomocí přístroje. Na rozdíl od čárového kódu k tomu není zapotřebí fyzického nebo optického doteku, informace je vysílána v podobě rádiových vln.

Identifikace pomocí rádiových vln za účelem automatizace a bezpečnosti se postupně zavádí nejenom v obchodě, ale i v jiných oblastech, čip mají například nové jízdenky v londýnském metru, zvané oyster cards. RFID čipy přidané k SPZ auta by zjednodušily placení mýtného ve středu Londýna v tzv. „návalové zóně“, kde se až dosud k zaznamenání čísla používají kamery. Plánované osobní identifikační průkazy (ve Velké Británii se dnes žádné „občanky“ neužívají), budou mít také s největší pravděpodobností RFID čip.

V knihovně by RFID čipy dokázaly zajistit, aby v daném okamžiku bylo přesně známo, kde je která kniha. Uživatelé by si půjčovali, prodlužovali a vraceli knihy samoobsluhou. Mnoho knihovnických prací by se zjednodušilo. Snadno by se našly ztracené nebo založené knihy. Navíc každá kniha by uchovávala statistické záznamy o svém použití. Instalace by byla jednoduchá. Software by se zapojil do výpůjčního systému.

Proč tedy nejsou RFID čipy zaváděny do všech knihoven?

Nejznámější knihovna, která tento systém používá, je Vatikánská. Odhaduje se, že na světě je označeno čipem celkem asi 20 milionů knih. Ve Spojeném království byly loni RFID čipy zavedeny v osmnácti knihovnách.

V poslední době se v knihovnickém tisku nejvíce píše o veřejné knihovně v hrabství Essex, kde zatím mají tento systém ve čtyřech pobočkách a plánují, že během příštího roku přibude třicet dalších. Management tvrdí, že nový systém uvolňuje knihovníkům ruce pro práci se čtenáři. Při reorganizaci však dochází k personálním změnám, s kterými někteří knihovníci nesouhlasí. Protože veřejná knihovna v hrabství Essex je první v Anglii, která se pokouší o radikální reorganizaci, stojí její případ za hlubší studium. Možná, že by stálo za to, poslat tam během příštího roku pozorovatele, aby si to důkladně prohlédl. Snad by to byl i vhodný námět diplomové práce.

Angličtí knihovníci jsou si dobře vědomi, že zdánlivé výhody RFID čipů se neobejdou bez problémů.

Knihovnická asociace CILIP spolu s asociací knižního trhu BIC založily skupinu pro studium těchto problémů. Zanedlouho se v Londýně bude konat konference nazvaná *RFID in Libraries*. Konference je už dlouho předem vyprodaná přesto, že byl zdvojnásoben počet míst. Program bude pojednávat o manažerských problémech souvisejících se zaváděním RFID do knihoven.

Vedle personálních problémů existují i problémy technické: Jaké informace se mají dát na čip, jak zařídit, aby systémy různých knihoven spolu mohly komunikovat, jaké by měly být mezinárodní standardy, jaké důsledky má nový systém pro ochranu osobních dat.

Hlavní obava spojená s RFID čipy je ochrana osobních údajů. Data na čipech je možno číst technickými prostředky bez vědomí manažerů systému. Stačí k tomu citlivý přístroj, který čte na větší než plánovanou vzdálenost. Hackeři si mohou přečíst údaje ve vaší kabelce nebo za zdmi domu.

Spekulace na toto téma v odborné literatuře připomínají sci-fi. Dal by se napsat román o tom, jak roztrpčená žena-vynálezkyně sestrojí po mnoha pokusech nový scanner a konečně usvědčí svého muže z nevěry. Jejím důkazem je kniha z veřejné knihovny, kterou si vzal na cestu za milenkou...

DALŠÍ INFORMACE:

- *www.researchinformation.info/rimayjun04radiotagged.html*
- *www.cilip.org.uk/interests/rfid/index.html*
- *technology.guardian.co.uk/ online/story/0,3605,1347657,00.html*
- Mitchell, S.: Tags let secrets out of the bag (Čipy vytáhnou tajemství z vaší kabelky), Sunday Times 2/10/05.
- Palmer, M.: RFID – a technology whose time has come (RFID – technologie, jejíž čas právě nastal). Library and Information Gazette, 21/10/05.
- Jones, M.: Refocusing traditional roles: the Essex approach (Nové pojetí tradičních rolí: essexský přístup). Update, v. 4, no.10, October 2005, p.36–8).

Zdroje jsou dostupné v knihovně knihovnické literatury Národní knihovny ČR

Španělský termín La Biblioteca Popular označuje specifický druh veřejné knihovny. Český překlad lidová knihovna sugeruje poněkud odlišný typ neodpovídající charakteristickým rysům těchto knihoven, které jsou typické pro Argentinu. V charakteristikách, které tyto argentinské lidové knihovny odlišují od veřejných knihoven, dominuje jejich status samosprávné občanské organizace řízené dobrovolníky, která působí v rámci určité komunity. Uživatelům nabízí lidová knihovna informační a konzultační služby, propaguje čtení a sociálně-kulturní aktivity. Ochraňuje lidovou kulturu, zajišťuje přístup k občanských informacím. Tyto lidové knihovny pracují po celé zemi, v různých podmínkách velkých měst i venkova. V jejich mnoha podobách nechybí ani dvě pojízdné knihovny a pro nás nezvyklá knihovna na lodi, která obsluhuje oblast delty řeky Parana. Lidových knihoven jsou v Argentině dva tisíce a na jejich podporu (tj. i financování a propagaci) byl zřízen výbor CONABIP (La Comisión Nacionál Protektora de Bibliotecas Populares).
(CONABIP : Comisión Nacional Protectora de Bibliotecas Populares = National Committee for the Protection of Populars Libraries. – Buenos Aires : Comisión Nacional Protectora de Bibliotecas Populares, [2004?]. – [10] s.)

Akronym EASL je názvem Evropského sdružení sinologických knihoven (European Association of Sinological Librarians). Pracuje od r. 1981. Jedna z jejich pravidelných konferencí se konala v r. 1994 také v Praze. Česko je ve sdružení zastoupeno řadou knihoven, které jsou součástí Karlovy univerzity a Orientálního ústavu ČSAV. Členem je také Náprstkovo muzeum asijských, afrických a amerických kultur, Knihovna Sbírky asijského umění Národní galerie, Kabinet Dálného východu Univerzity Palackého v Olomouci a Národní knihovna, konkrétně její oddělení doplňování zahraniční literatury.
(http://www.easl.org/easl.html)

Kärntner Landesbibliothek (Korutanská zemská knihovna) byla založena v 19. století. U jejích začátků stál spolek Historischer Verein für Kärnten, který vznikl v r. 1844 a stanovil si za cíl vybudovat historickou knihovnu. Už o rok později byly fondy knihovny zpřístupněny veřejnosti. Dnes knihovna sídlí v budově Zemského muzea (Landesmuseum). Přispívá online katalogizací do souborného katalogu Österreichischer Verbundkatalog. Provozní hodiny jsou ve všední dny od 8.30 do 17 hodin, ve čtvrtek do 20.00 a v pátek do 14 hodin. Fondy knihovny jsou zaměřeny na politiku, řízení a dějiny, klasickou archeologii, etnografii, dějiny umění, geologii a biologii.
(http://www.landesmuseum-ktn.at/Bibliothek/bibliothekfr.html)

Portál The European Library (Evropská knihovna) umožňuje uživatelům přístup k fondům evropských národních knihoven. Připraveno je jak vyhledávání v katalozích, tak také přidané služby. V současné době byla zveřejněna pilotní verze, která by měla vyzkoušet design a software stránek. Kromě angličtiny jsou ještě přichystány obrazovky v němčině, francouzštině, portugalštině, finštině, holandštině a slovinštině. Rozšíření portálu slouží projekt TEL-ME-MORE, vyhlášený v r. 2005 a koordinovaný Deutsche Bibliothek (Německou národní knihovnou). Projekt má napomáhat rozvoji výzkumu v nových členských státech Evropské unie, rozšiřování jejich účasti v evropských projektech IST, zabezpečení lepšího přístupu k významným evropským informačním zdrojům a rozšíření síťových služeb poskytovaných Evropskou knihovnou.
(http://www.theeuropeanlibrary.org/portal/index.htm, BuB. – 57 Jhrg, č. 6, s. 406, http://www.ikaros.cz/Clanek.asp?ID=200503002)

Mnichovské děti jsou vychovávány ke čtení s pomocí zvláštních pojízdných knihoven. Nazývají je Bücherbus junior. Münchner Stadtbibliothek (Mnichovská městská knihovna) už 50 let (od r. 1955) provozuje tři takové bibliobusy s fondem určeným dětem. Bibliobusy objíždějí ve čtrnáctidenních intervalech na sto škol. Školní třídy, počínaje druhými ročníky, mohou pojízdnou půjčovnu navštěvovat v pevně stanovenou dobu. Fond bibliobusů zahrnuje i materiály na pomoc výuce a učitelům. Knihovníci připravují v prostorách školy také pořady, jako např. autorská čtení, dětská divadelní představení nebo rodičovské večery. Služby bibliobusu děti využívají, dokud ve škole nedojdou do čtvrté třídy. Pak je knihovníci pobízejí, aby se zapsaly do knihovny v místě svého bydliště. V té době už ostatně řada dětí tyto knihovny objeví a využívá souběžně obou možností.
(BuB. – 57 Jhrg, č. 6, s. 408–409)

KNIHOVNICTVÍ

Teorie. Řízení a organizace

Bibliotheksführer Wien 2004 : ein Führer durch Wiener Informationseinrichtungen /Knihovnický průvodce Vídní 2004 : Průvodce vídeňskými informačními institucemi./ Wien: Phoibos, 2004. – 110 s. *Kc 35.469*

Bibliotheksrechtliche Vorschriften / Ralph Lansky, Carl Erich Kesper. – 3. Aufl. /Knihovnické právní předpisy./ Frankfurt am Main: Klostermann, 2004. – 1 sv. (různé stránkování) *Kib 35.875*

The Bowker annual library and book trade almanac 2005 / ed. Dave Bogart. – 50th ed. /Knihovny a knižní obchod. Almanach 2005./ Medford: Information Today, 2005. – 837 s. *Ka 35.639*

GUTH, Waltraut: Bibliotheksgeschichte des Landes Sachsen-Anhalt. /Dějiny knihoven země Sasko-Anhaltsko./ Halle : Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt, 2004., 237 s. – (Schriften zum Bibliotheks- und Büchereiwesen in Sachsen-Anhalt ; 85) *Kdb 35.687*

International conference Dictionaries of library terminology : selection, arrangement and preservation of lexicographic material : abstracts / ed. by Ivan Kanič. /Mezinárodní konference o knihovnických terminologických slovnících : výběr, uspořádání a uchovávání lexikografického materiálu : výtahy./ Ljubljana : Narodna in univerzitetna knjižnica, 2000. – 29 s. *Kb 7.521/B*

Kooperation und Konkurrenz : Bibliotheken im Kontext von Kulturinstitutionen. /Spolupráce a konkurence : knihovny v kontextu kulturních institucí./ Wiesbaden: Harrassowitz, 2003. – 159 s. – (Wolfenbütteler Schriften zur Geschichte des Buchwesens ; Bd. 36) *Kfe 35.508*

MOSLEY, Pixey Anne : Transitioning from librarian to middle manager. /Přechod od knihovníka ke střednímu manažerovi./ Westport : Libraries Unlimited, 2004. – 180 s. *Kf 35.880*

POWELL, Ronald R. – Connaway, Lynn Silipigni : Basic research methods for librarians. 4th ed. /Základní výzkumné metody pro knihovníky./ Westport : Libraries Unlimited, 2004. – 347 s. – (Library and information science text series) *Kl 35.632*

Rossijskoje bibliotekovedenije : XX vek : napravlenija razvitija, problemy i itogi : opyt monografičeskogo issledovanija. /Ruské knihovnictví : 20. století : směr rozvoje, problémy a výsledky : zkušenosti z monografického výzkumu./ Moskva: FAIR-Press, 2003. – 428 s. *Kfe 35.549*

Automatizace knihovnické a informační činnosti

New technologies and standards : digitization of national heritage 2004 : the third international conference : abstracts. /Nové technologie a standardy : digitalizace národního dědictví 2004 : 3. mezinárodní konference : výtahy./ Belgrade: Faculty of mathematics, 2004. – 30 s. *Ab 7.637/B*

RHYNO, Art : Using open source systems for digital libraries. /Použití systémů veřejně přístupných zdrojů pro digitální knihovny./ Westport : Libraries Unlimited, 2004. – 160 s. *Ts 35.128*

ŽIVKOVIĆ, Daniela : The electronic book : the change of paradigm for a changing bookmarket. /Elektronická kniha : změna paradigmatu pro měnící se knižní trh./ Berlin: BibSpider, 2005. – 133 s. *Abdf 35.588*

Organizace knihovních fondů

CONGER, Joan E. : Collaborative electronic resource management : from asquisitions to assessment. /Řízení kooperativních elektronických zdrojů : od akvizice k výběru./ Westport: Libraries Unlimited, 2004. – 249 s. *Oaag 35.628*

FERGUSON, Bobby : MARC/AACR2/ authority control tagging : a blitz cataloging workbook. 2nd ed. /MARC, AACR2, řízení selekčních údajů : blesková katalogizační příručka./ Westport : Libraries Unlimited, 2005. – 179 s. *Od 35.879*

KOPECKÁ, Ivana a kol.: Preventivní péče o historické objekty a sbírky v nich uložené. Praha : Laurus press servis, 2002. – 106 s. : il., faksim. – (Odborné a metodické publikace ; sv. 25) *Ol 35.886*

INFORMATIKA

CHOWDHURY, G. G. : Introduction to modern information retrieval. – 2nd ed. /Úvod do moderního vyhledávání informací./ London : Facet, 2004. – 474 s. *Iea 35.157*

INFOS 2005 : zborník z 33. medzinárodného informatického sympózia, ktoré sa konalo v dňoch 25.–28. apríla 2005 v Starej Lesnej / zostavila Judita Kopáčiková. Bratislava: Centrum vedecko-technických informácií SR, 2005. – 212 s. *Id 35.690*

INSPO 2005 : Internet a informační systémy pro osoby se specifickými potřebami : 12. března, Kongresové centrum Praha. [Praha: BMI sdružení], 2005. – [60] s. : il. *Sbd 7.649/B*

ISSS – Internet ve státní správě a samosprávě [2005] : setkání věnované úloze informačních technologií ve státní správě a samosprávě. [Praha : Triada], 2005. – 316 s. : il. *Ife 35.654*

Vybráno z databáze NIPOS
Článková bibliografie

ČESKÁ LÍPA (40 000 obyv.) • V r. 2005 získala Městská knihovna v České Lípě cenu Biblioweb v kategorii obcí do 75 000 obyvatel za nejlepší internetové stránky. K vítězství přispěla úprava webu pro nevidomé. Knihovna zároveň poskytuje regionální služby pro knihovny v okolí.
(Českolipský deník, 1. 10. 2005)

ČR • Statistické údaje Městských knihoven v Táboře, Berouně, Horažďovicích, Příbrami a v Praze jasně ukazují, že veřejné knihovny slouží především mladým lidem a těm, kteří se vzdělávají. Děti do 15 let tvoří 20 % uživatelů, dalších 40 % jsou mladí ve věku 16–29 let (především studující). Čtenáři v produktivním věku 30–50 let reprezentují 29 % uživatelů, lidé starší 60 let představují 11 %. Skladba uživatelů jednotlivých knihoven se liší podle velikosti obce, demografickým složením, strukturou průmyslu či počtem a druhy škol. Skladba čtenářů se liší i na území jednoho města, kde má knihovna pobočky. Její složení např. v Městské knihovně v Praze ukazuje převahu mladých lidí do 29 let (72 %) a malou skupinu uživatelů starších 60 let (6 %). V Horažďovicích naopak skupina seniorů zahrnuje 16 % čtenářů a mladí lidé polovinu uživatelů. Z hlediska profesního jsou v knihovnách největší skupinou žáci, studenti a učňové (v rozsahu 50–60 %). V řadě knihoven klesá zájem dětských čtenářů, i když se jedná o skupinu, na niž se kromě půjčování zaměřuje i značná část vzdělávacích a kulturních aktivit knihoven. Trend poklesu zájmu dětí o četbu napovídá i průzkum čtenářské gramotnosti, ve kterém 43 % českých žáků 4. tříd uvedlo, že nenavštěvuje knihovnu. Pro skladbu čtenářů veřejných knihoven je typické, že dvě třetiny celé čtenářské obce zpravidla tvoří ženy. Sama knihovnická profese je vysoce feminizována – v r. 2004 pracovalo v knihovnách 93 % žen. Lze předpokládat, že hlavní příčinou tohoto jevu je nízké mzdové ohodnocení profese.
(Tvar, č. 17, 2005)

KTOVÁ (170 obyv., okres Semily) • Zdarma po dobu tří let bude Obecní knihovna ve Ktové využívat připojení na internet přes pevnou linku. Obec žádala ministerstvo informatiky o grant již vloni, ale úspěch měla až letos. Internet mohou lidé využívat během týdne, pokud je přítomen někdo z pracovníků obecního úřadu. Knihovna je tu otevřena v úředních dnech – v pondělí a ve středu.
(Deník Pojizeří, 4. 8. 2005)

LIBEREC (100 000 obyv.) • V říjnu se 141 knihoven v Libereckém kraji dočká internetu. Peníze poskytne ze 70 % z programu SROP Evropská unie, 15 % přispívá liberecká Krajská vědecká knihovna a 10 % státní rozpočet. Cílem je zajistit veřejné internetové připojení pro co největší počet místních knihoven v regionu.
(Liberecký den, 24. 9. 2005)

LOMNICE NAD POPELKOU (6000 obyv., okres Semily) • Městská knihovna v Lomnici nad Popelkou založila Klub mladých čtenářů. Pro školáky 2. až 4. tříd připravuje klubové akce na čtvrtek, pro děti z 5. a 6. tříd na středu. Od založení klubu si knihovna slibuje nárůst počtu dětských čtenářů.
(Deník Pojizeří, 21. 9. 2005)

PLZEŇ (169 000 obyv.) • Počátkem září otevřela Knihovna města Plzně hudební a internetové oddělení v nových prostorách Na Slovanech. Návštěvníci tu mají k dispozici téměř 3000 CD a zhruba stejný počet gramofonových desek. Zájemcům o internet bude sloužit pět nových PC. Hudební oddělení knihovny doposud sídlilo na Lochotíně, kde však již přestaly stačit prostory.
(Hudební rozhledy, č. 10, 2005)

PŘEROV (50 000 obyv.) • Knihovna v Přerově byla v srpnu vzhledem ke špatné statice uzavřena. Do prosince bude objekt stažen lany a opatřen betonovou injektáží. Opravy přijdou na 1,8 mil. Kč, které zaplatí město.
(Nové Přerovsko, 8. 10. 2005)

TÁBOR (37 000 obyv.) • Nejen studentům středních škol je určena nabídka Městské knihovny v Táboře, která se týká využití nosičů CDROM. K samostatnému studiu i rozšiřování úrovně jazykových znalostí poslouží kurzy firmy Langmaster ve třech jazycích – angličtině, němčině a španělštině. Každý si může vybrat podle znalostí a míry obtížnosti. Nabídka obsahuje také angličtinu pro děti, k výuce němčiny a angličtiny je možné si vypůjčit také CDROM se slovníkem. Další nosiče CDROM, které má táborská knihovna připraveny pro zájemce o informace, jsou tematicky zaměřeny na Indii, minerály a korunovační klenoty.
(Táborské listy, 9. 9. 2005)

Světová literatura do každé knihovny za výhodnou cenu

Můžete objednávat jednotlivé tituly i celé série.

1. série – k dodání ihned
Márguez – Sto roků samoty
Fitzerald – Něžná je noc
Hrabal – Perlička na dně, Ostře sledované vlaky
Remarque – Na západní frontě klid
Irving – Svět podle Garpa
Škvorecký – Zbabělci
McEwan – Betonová zahrada
Capote – Snídaně u Tiffanyho
Bulgakov – Mistr a Markétka
Kafka – Proces
Doctorow – Ragtime
Merle – Smrt je mým řemeslem

2. série – k dodání ihned
Puzo – Kmotr
Pasternak – Doktor Živago
Mann – Smrt v Benátkách
Clavell – Král Krysa
Abe – Písečná žena
Forsyth – Den pro Šakala
McCoy – Koně se přece střílejí
Dostojevskij – Idiot
Fuks – Spalovač mrtvol
Heller – Hlava XXII
Vonnegut – Kolíbka
Eastlake – Hájili jsme hrad

3. série připravujeme

Maloobchodní cena za knihu 99 Kč

Tyto i další knihy můžete se slevou od 25% objednat na www.knizniweb.cz
Bližší informace bayerova.pavlina@euromedia.cz

Vladimír Just **Slovník floskulí 2**

Justova první abecedně řazená sbírka úvah nad polistopadovými klišé, nazvaná Slovník floskulí, vyvolala překvapivě silné reakce. Dvě reedice knihy v krátkém čase po rozebraném prvním vydání svědčí o tom, že čtenářů, sledujících úroveň veřejné debaty, je víc, než autor předpokládal. Floskule v jeho pojetí není každý významově opotřebovaný řečový obrat či vazba. Floskule není – řečeno s Karlem Čapkem – ustálené rčení, ale ustálené lhaní. Toto slovo je etymologicky svázáno s latinským „flos" „floris". Floskule je zakrývání, zdobení prázdna slovy. Slovník floskulí 2 pokračuje v úvahách nad módními slovními obraty, jimiž se jejich uživatelé snaží přelstít své čtenáře či posluchače.

• *216 str. , váz. , 155 Kč*

Zdeněk Šesták **Jak žil Žižkov před sto lety**

V čem se náš život liší od života, jakým žili naši předci před sto lety? Kolik tehdy lidé vydělávali a co stály jejich životní potřeby? Jaké byly tehdejší zábavy, jaké senzace lidi vzrušovali a co je naopak trápilo? Za kolik bylo možné koupit některý z dodnes stojících činžovních domů a jaké z nich měli tehdejší domácí příjmy? Odpověď na tyto a řadu dalších otázek najdou čtenáři v knize na pomezí literatury odborné, populárně naučné i humoristické. Autor vytvořil pestrý obraz každodenního života Žižkova, dnes součástí Prahy 3, tehdy ovšem ještě samostatného města, v prvním desetiletí 20. století.

• *344 str. , 8 str. bar. příl., váz. s přebalem, 260 Kč*

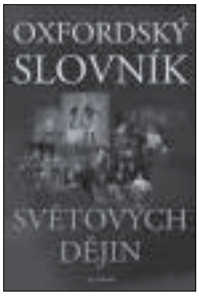

Oxfordský slovník světových dějin

Další ze slavné řady oxfordských slovníků představuje pomůcku pro základní orientaci v událostech, pojmech a osobnostech světových dějin od jejich počátku do současnosti. Poskytuje též představu o koncepci světových dějin z anglosaského pohledu – najdeme tu proto i zmínky o historických reáliích a postavách, které v běžných příručkách vydávaných ve středoevropském prostoru nejsou obsaženy.

• *680 str. , 251 čb. obr. v textu, váz., 590 Kč*

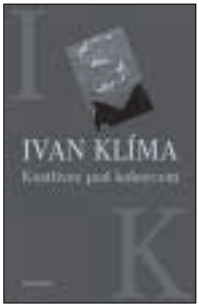

Ivan Klíma **Kostlivec pod kobercem**

Ironické, kritické, u někoho možná polemiku vzbuzující fejetony prozaika, dramatika a publicisty Ivana Klímy už nějaký čas provázejí čtenáře Lidových novin a časopisu Xantypa.

Kniha Kostlivec pod kobercem je z nich sestavena, není však jen jejich pouhou sumou. Jako svébytný celek, jakýsi „román ve fejetonech", je a bude svědectvím o podrobnostech českého společenského života na počátku třetího tisíciletí. Pohledu vitálního autora, který si nikdy nedovolí mlčet, má-li už konečně právo veřejně mluvit, neunikne žádná hanebnost z politické scény, podrobuje svému sarkasmu i činnost soudů a policie, dnešní češtinu, zvyky mládeže, programy a jazyk médií, jejich soupeření o super- a nej- a snahu „ubavit" čtenáře nebo diváka k smrti. Ivan Klíma v duchu Karla Čapka pojmenovává vážná nebezpečí, ohrožující nejen naši zemi a Evropu, ale celou planetu, nebezpečí rafinovaně skryté v zakřiveném zrcadle civilizovaného blahobytu a nikdy nekončící zábavy.

• *280 str. , váz. s přebalem, 195 Kč*

Olga Drahotová **Historie sklářské výroby v českých zemích. I. Díl**

První díl velkého syntetického díla o historii sklářství u nás podrobně sleduje vývoj tohoto oboru od pravěku do první poloviny 19. století z pohledu několika vědních oborů – archeologie, historie umění a řemesel, ale i z pohledu technologie. Publikace tak představuje nejen proslulé sklo barokní a klasicistní a především nebývalý rozmach sklářství v 19. století, ale i méně známé sklo středověké a dokonce i ojedinělé doklady o sklářské výrobě v pravěku.

• *760 str. , váz. s přebalem, 72 str. bar. obr. příl., čb. fotografie a ilustrace v textu, 690 Kč*

ACADEMIA nakladatelství AV ČR, Legerova 61, 120 00 Praha 2

Knihy si můžete objednat na telefonním čísle 296 780 510, písemně na adrese Academia – expedice, Rozvojová 135, 165 02 Praha 6 - Suchdol nebo prostřednictvím e-mailu: expedice@academia.cz. Skladovanou produkci naleznete na www.academia.cz

VEŘEJNÝM KNIHOVNÁM POSKYTUJEME 10 % RABAT.